

فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار
سال شانزدهم، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۱
صص ۱۹۶-۱۵۹

طراحی الگوی عوامل موثر بر کیفیت آموزش دانش آموزان: دیدگاه معلمان مدارس مقطع متوسطه دوم شهر آباده سعید بهرامی^۱، مرضیه حیدری^۲

چکیده

عوامل موثر آموزشی، مجموعه‌ای از مؤلفه‌های مهم و اثرگذار در مسیر توسعه دانش و همچنین افزایش کیفی آموزش است که راه کارهای گسترش توسعه کیفی آموزش معلمان از طریق شیوه‌های مختلف را ارائه می‌دهد. از این رو، هدف از انجام این مطالعه، طراحی الگوی عوامل موثر بر کیفیت آموزش دانش آموزان، از دیدگاه معلمان مدارس مقطع متوسطه دوم شهر آباده بود. شیوه پژوهش، این مطالعه، از منظر هدف؛ کاربردی، از نظر ماهیت؛ اکتشافی-تحلیلی؛ از نظر روش شناسی گردآوری اطلاعات، کیفی با استفاده از رویکرد اکتشافی مبتنی بر استقراء و استراتژی داده بنیاد بود که از طریق فن مصاحبه عمیق، بین ۱۵ نفر از کارشناسان (شامل سه نفر از مدیران و دو نفر از معلمان و ده نفر از کارشناسان و صاحب نظران علوم تربیتی دارای سوابق مرتبط و آشنا به شرایط و محیط مدارس، بدون طرح سؤال‌های تعقیبی) تا رسیدن به مرز اشباع داده‌های نظری انجام شد. روش نمونه‌گیری، هدفمند، از نوع قضاوتی بود و برای ارزیابی و صحت داده‌ها (پایایی)؛ از چهار معیار مقبولیت، قابلیت اطمینان، قابلیت انتقال و قابلیت تائیدی پیشنهادی لینکلن و گوبا (۱۹۸۵)، بهره گرفته شد. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، ۲۹۸ کد باز تعیین شد و با استفاده از فرایند بازبینی مقوله‌ها، مضامین محتوایی (با استفاده از نرم‌افزار اطلس. تی. آی) ۵ عامل اصلی، به همراه ۱۳ زیر مقوله شناسایی شدند. این عوامل شامل عوامل روابط فردی و بین فردی، عوامل روان‌شناختی، عوامل زیرساختی و آموزشی، عوامل اقتصادی و اجتماعی معلمان و والدین، عوامل استراتژیک بودند.

کلید واژه‌ها: کیفیت، کیفیت آموزشی، عوامل روان‌شناختی، عوامل زیرساختی، عوامل اقتصادی و اجتماعی، عوامل استراتژیک.

پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۰۵

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۲/۰۳

^۱- کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، واحد آباده، دانشگاه آزاد اسلامی، آباده، ایران.

^۲- استادیار گروه علوم تربیتی، واحد آباده، دانشگاه آزاد اسلامی، آباده، ایران. (نویسنده

مقدمه

امروزه، توجه جدی به امر مهم آموزش و پرورش از اهداف کلیدی و مهم دولت‌ها محسوب می‌شود. از این رو، افزایش کمی دانش آموزان با توجه به کمبود امکانات و منابع؛ کیفیت امور آموزشی را تا حدودی دستخوش تغییر کرده است. همین مسئله اندیشمندان را به فکر انداخته تا با توجه به نقص در منابع موجود از چه راه‌هایی می‌توان کیفیت آموزش دانش آموزان را ثابت نگه داشت و در یک برنامه بلندمدت آموزشی، این سطح کیفی را حتی افزایش داد. در اصل، کیفیت مهم‌ترین معیار توسعه آموزش است. به نظر می‌رسد، جو مدرسه، ارتباطات دانش آموزان با یکدیگر، ارتباطات دانش آموزان با معلمان و مسئولین و... همه بر کیفیت آموزش مؤثر است، اما جو مدرسه در این بین، شاید نقش بیشتری ایفا نماید زیرا جو مدرسه، نتیجه مستقیم ارزش‌ها و هنجارها، عقاید مشارکت‌کنندگان در محیط مدرسه است، آن گونه که باید با یکدیگر در حال تعامل باشند و موضوع کیفیت در اکثر نظام‌های آموزشی، به یکی از مفاهیم اساسی در سیاست‌گذاری‌های کلان آموزشی تبدیل شده است و در حال حاضر یکی از محورهای اصلی مباحث آموزشی است. به نظر می‌رسد، مهم‌ترین وظیفه نهادهای آموزشی، تثبیت کیفیت آموزشی است (بارت و همکاران^۱، ۲۰۱۹).

در فضای مدرسه، اجزای مختلفی در مسیر کیفیت آموزشی موثر هستند که در راس آن‌ها معلمان قرار دارند. معلمان، به عنوان مدیران و مسئولان آموزش به دانش آموزان، تلاش دارند تا با استفاده از علم و آگاهی نسبت به حوزه کاری خود بتوانند تا حد امکان نسبت به تفهیم مطالب اقدام نمایند. البته معلمان مورد مطالعه در شهر آباد به طور قطع با مشکلاتی مواجه خواهند بود. عدم تغییر برخی از قوانین مرتبط با مدارس، تعطیلی به ویژه دو ساله مدارس در کشور و به ویژه شهرهایی با جمعیت کم مانند شهر آباد، وضعیت اقتصادی نه چندان مطلوب معلمان شهر آباد و البته وظیفه خطیری که بر گردن معلمان گذاشته شده مسیر کیفیت آموزشی و اثرات عوامل موثر بر این کیفیت را با دشواری فراوان همراه ساخته است. در همین راستا، اندیشمندان تعلیم و تربیت معتقدند که محیط یادگیری مناسب از مهم‌ترین پایه‌های کیفیت بخشی محسوب می‌شود و کیفیت، در گرو محیط یادگیری مناسب و مطلوب (فضای فیزیکی، روانی، اجتماعی) در مدرسه توأم با مناسبات انسانی است (بهنک^۲، ۲۰۱۸).

از این رو، هرگاه فضا و جو موجود در مدارس، خلاقانه باشد؛ یادگیری مداوم، لذت‌بخش و عمیق خواهد بود (کیریایدس و همکاران^۳، ۲۰۲۰).

^۱ - Barrett et al

^۲ - Behnke

^۳ - Kyriakides et al

در کیفیت بخشی به امور مدرسه در ابعاد آموزشی و پرورشی باید به بازسازی الگوی روابط درون مدرسه‌ای و آموزش‌های لازم در راستای توانمندسازی دانش آموزان نیز توجه جدی شود تا با کمک الگوی مناسب، کیفیت بخشی دانش آموزان تدوین گردد (بریس و همکاران^۱، ۲۰۱۹). محتمل‌ترین راه کار برای بهبود مستمر کیفیت آموزشی در مدارس با توجه به شرایط موجود از دیدگاه بسیاری از صاحب نظران حوزه مدیریت آموزشی و متصدیان امر پرورش در مدارس، ارزیابی عوامل موثر آموزشی است (باورز و وایت^۲، ۲۰۱۴). این شاخص می‌تواند از طریق طرح‌های مختلف مانند کیفیت مدرسه، از طریق اعتبارسنجی منطقه‌ای و بین‌المللی، عملیاتی شود (بارت و همکاران، ۲۰۱۹). عوامل موثر آموزشی، اگر به‌طور مطلوب پیاده‌سازی شوند، می‌توانند خلأ بین مشکلات آموزشی تعیین شده و کیفیت مطلوب آموزش را از بین ببرند (کوربت و ردینگ^۳، ۲۰۱۷). البته باید به این موضوع هم توجه داشت که هدف عوامل موثر آموزش و یادگیری دانش آموزان، عوامل موثر خوانشی آن‌ها است. عوامل موثر آموزشی می‌تواند تأثیر مثبتی بر مهارت خواندن دانش آموزان داشته باشد و سبب پیشرفت کیفیت آموزش در مدارس شود (کومیراس و اینونگا^۴، ۲۰۰۷)؛ البته ممکن است در صورتی که شکاف تعیین شده در دانش یا نحوه اجرای شیوه‌های آموزشی متفاوت باشد، هدف عوامل موثر آموزش و یادگیری، معلمان هم باشند. زمانی که صحبت از عوامل موثر (در سطح مدیریت و سطوح اداره مدرسه) است، برای دستیابی به اثربخشی و کارایی در هر سازمانی، مدیریت و رهبری خوب اجتناب‌ناپذیر است و مدیران مدارس می‌توانند پیشگامان قدرتمندی برای بهبود نتایج آموزشی باشند و منبع هدایت و آموزش در مدارس نیز باشند (بوش و گلاور^۵، ۲۰۱۴). در کنار معلمان، سطوح مدیریتی و اداره مدارس، زیرساخت‌ها نیز در راستای افزایش کیفی آموزش در مسیر عوامل موثر آموزشی مهم و با اهمیت هستند.

زیرساخت‌ها (منابع و امکانات) نوع دیگری از عوامل موثر را فراهم می‌کند که دارای قدرت اثربخشی زیاد بر کیفیت آموزشی دانش آموزان است که ارتباط مستقیم آن با کیفیت، مورد تأیید قرار گرفته است (بهنکی، ۲۰۱۸). در ارتباط با عوامل موثر آموزشی، چند نکته وجود دارد، یا ارتقاء سطح خواندن و یادگیری دانش آموزان مدنظر است که به عوامل مختلفی مانند محیط مدرسه، ارتباط بین دانش آموزان با هم و با معلمان بستگی دارد و یا این که به شرایط معلمان و تعهد معلمان بر می‌گردد که در هر کشوری این موضوع می‌تواند متفاوت باشد و البته هستند کشورهای گاهی

¹ - Bryce et al

² - Massey

³ - Corbett & Redding

⁴ - Commeyras & Inyenga

⁵ - Bush & Glover

هر دو مورد را به عنوان ارزیابی مداخله آموزشی بر کیفیت آموزش دانش‌آموزان مؤثر می‌دانند. توجه به کیفیت در آموزش و مدارس یکی از موارد اساسی و حیاتی محسوب می‌شود که تأثیری مهم بر سرنوشت کشور دارد؛ از این رو ارزیابی کیفیت آموزش بحث جلدی بسیاری از کشورها است؛ زیرا کیفیت را می‌توان به‌مثابه ترکیبی از کارایی، بهره‌وری، اثربخشی، پاسخگویی، توان نوآوری و شرایط آموزشی بیان کرد و کیفیت مدرسه و آموزش مورد توجه والدین، معلمان، رسانه‌های گروهی، دولت و جامعه است (کوئسیو و هاسبی-اسلتر^۱، ۲۰۱۸).

نصیریان‌ثمرین و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای با عنوان «طراحی الگوی ارزشیابی کیفیت آموزشی» بین ۲۲۳ نفر از اساتید دانشگاه فنی و حرفه‌ای به روش تحقیق آمیخته (کیفی- کمی) و فن مصاحبه نیمه ساختاریافته؛ در قالب الگوی ارزشیابی کیفیت آموزشی با ۱۷ مؤلفه و ۶۳ خرده‌مؤلفه نشان دادند در ۱۱ مؤلفه (فرایند یاددهی-یادگیری، اهداف و ساختار، منابع مالی، برنامه آموزشی، استاد، حمایت جامعه، دانش‌آموختگان، مدیریت، کیفیت تحصیل، پژوهش، کارکنان اداری) و ۵۴ خرده مؤلفه تعدیل یافت. مقدار شاخص‌های استخراج شده نیز نشان داد الگوی تدوین شده از برآزش مطلوبی برخوردار بود و این الگو به‌عنوان ابزاری معتبر، در ارزشیابی کیفیت آموزشی دانشگاه فنی و حرفه‌ای مورد استفاده قرار گرفت. شیب‌الحمیدی و آقاهادی (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی نقش برنامه‌ریزی استراتژیک منابع انسانی بر کیفیت آموزشی» بین ۱۰۵ مدرسه و مصاحبه با معلمان این مدارس در شهر اراک به روش هدفمند و با استفاده از فن مصاحبه ساختاریافته نشان دادند محیط مدرسه، قدرت اداره مدیران برای مدرسه، ارتباط معلمان با دانش‌آموزان، سطح مادگی معلمان، میزان حمایت والدین از مدرسه و دانش‌آموزان و همچنین میزان حمایت مسئولین از مدرسه به همراه فضا و جو درون مدرسه از عوامل پیشران و کلیدی بر بهبود کیفیت آموزش بودند.

شهرکی‌پور (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «عوامل مؤثر بر افزایش کیفیت آموزشی دوره‌های کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد» بین ۱۵۲ نفر از دانشجویان دانشکده علوم تربیتی دانشگاه آزاد ایلامی در تهران، در سال ۹۸-۹۹ به روش نمونه‌گیری تصادفی از نوع طبقه‌ای در قالب یک طرح کمی، نشان دادند عواملی مانند تجهیز کلاس‌ها به فناوری نوین، انجام پژوهش، تغییر محتوای آموزشی، تدریس استادان و توسعه حرفه‌ای آنان، همگی به میزان نسبتاً زیادی در افزایش کیفیت آموزشی دوره‌های کارشناسی ارشد مؤثر بودند.

^۱ - Cuiccio & Husby-Slater

در کانگ-دری و اگبلی^۱ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «عوامل به هم پیوسته و چندبعدی تأثیر بر آموزش مقدماتی با کیفیت» بین کلیه کارکنان شهرداری ناندوم در منطقه غرب غربی غنا به روش نمونه گیری در دسترس و بهره گیری از یک شیوه تحقیق آمیخته نشان دادند بسیاری از دانش آموزان به دلیل ناکافی بودن منابع آموزشی، مدیریت و نظارت ضعیف مدارس، عوامل زمینه اقتصادی خانواده، در زمینه سواد و ریاضیات دانش بنیادی کسب نکردند. وولانداری و همکاران^۲ (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «عوامل پایه ای مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس» بین ۲۳۸ مدرسه حرفه ای دولتی در بخش مدیریت اداری در منطقه سورابایا و سیدوآرجو از شرق جاوا در کشور اندونزی به روش تصادفی سهمیه بندی شده نشان دادند تفاوت معنی داری در معیارهای عملکرد و ساز و کار مدل یادگیری از جمله زمینه های آموزش معلم، ویژگی های دانش آموزان و محیط یادگیری وجود داشت که نشان دهنده تفاوت معنادار کیفیت آموزش بود.

هانینگ و همکاران^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «مقایسه عوامل آموزشی مؤثر بر کیفیت آموزشی از دیدگاه استادان و دانشجویان» بین ۳۱۶ نفر از دانشجویان و ۳۱۹ نفر از مدرسین دانشگاه در پنج دانشگاه بزرگ و معتبر کرواسی به روش کمی و از نوع علی-مقایسه ای نشان دادند در مقام مقایسه از دیدگاه استادان، نقش استادان هیئت علمی و میزان خدمات ارائه شده به دانشگاه نقش عمده ای در کیفیت آموزشی دانشگاه داشت، ولی از دیدگاه دانشجویان، نقش مدیریت دانشگاه و ویژگی کلاس و دانشجو در کیفیت آموزشی دانشگاه، تأثیر گذار بود. هم چنین نقش کارکنان و امکانات دانشگاه و امکانات علمی-پژوهشی از دیدگاه استادان و دانشجویان در کیفیت آموزشی یکسان گزارش شد. ارمواتی و اومار^۴ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «عوامل مؤثر بر محیط یادگیری و کیفیت آموزشی از طریق جهانی شدن» بین ۱۰۰ نفر از مدرسین و اعضای هیئت علمی استادان دانشگاه آزاد اسلامی شیراز و دانشگاه شیراز به روش کمی و از نوع توصیفی همبستگی و علی مقایسه ای نشان دادند ابعاد مختلف جهانی شدن نظیر یکپارچگی اطلاعات دانشگاه ها، استفاده بیشتر از فناوری فضای مجازی و... در بخش آموزش عالی بر کیفیت آموزشی دانشگاه ها تأثیر مثبت داشت؛ اما در مقایسه دیدگاه های استادان دانشگاه آزاد اسلامی شیراز و دانشگاه شیراز نیز از لحاظ آماری تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

¹ Derkong-Dery & Agbley

² Wulandari et al

³ Honingh et al

⁴ Ermawati & Umar

گاریرا (۲۰۲۰) در مطالعه خود با عنوان «نیازسنجی برای توسعه عوامل موثر آموزشی برای بهبود کیفیت آموزش» بین هجده مدرسه، سی‌وشش معلم، هجده مدیر مدرسه و سه مدیر ارشد آموزشی مدارس ابتدایی در زیمبابوه به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی از نوع سهمیه‌ای با شیوه کیفی نشان دادند هیچ چارچوب خودارزیابی مدارس برای مدارس ابتدایی زیمبابوه وجود نداشت و خودارزیابی مدارس هدفمندی رخ نداد. همچنین اگر ارزیابی مؤثر از کیفیت آموزش صورت گیرد، نیاز به یک چارچوب خودارزیابی مدارس برای مدارس ابتدایی زیمبابوه وجود دارد. این مطالعه به وزارت آموزش و پرورش توصیه می‌کند که یک چارچوب خودارزیابی مدارس را برای به‌کارگیری در ارزیابی کیفیت آموزش در مدارس در راستای تفهیم و پیشرفت آن‌ها تدوین کند.

بارت و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیق تحت عنوان «زیرساخت‌ها و کیفیت در آموزش» بین ۲۱۹ مدرسه به روش نمونه‌گیری هدفمند؛ نشان دادند زیرساخت مدارس مانند امکانات بهداشتی، تأمین آب سالم و کلاس‌های کافی بر میزان یادگیری دانش‌آموزان تأثیرگذار بود. از این رو، هدف عوامل موثر در منابع و زیرساخت‌ها در مدارس بسیار حائز اهمیت است؛ زیرا به بهبود کیفیت آموزش کمک شایانی خواهد داشت. کامبز^۱ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «نقش فضای باز منظر در ارتقا کیفیت آموزشی مدارس» بین ۴۸۷۴ نفر از دانش‌آموزان در ۱۰ منطقه بزرگ در کانادا به روش کیفی و با استفاده از فن مصاحبه کاملاً ساختاریافته و روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع قضاوتی نشان دادند فضای سبز آموزشی، ابعاد کلاس، جو درون مدرسه، بازسازی مدارس قدیمی، حفظ شاکله سنتی مدارس، کاربردی دقیق برای مدرسه و موارد مشابه از جمله، مقوله‌های محتوایی مورد نظر بودند که در قالب مصاحبه با شرکت‌کنندگان حاصل شد.

آیکاک و همکاران^۲ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان «درک عوامل اساسی مؤثر بر درک هویت معلمان» بین ۲۸۶ معلم سال آخر دوره ابتدایی در ترکیه به روش نمونه‌گیری تصادفی منطقه‌ای از نوع چندمرحله‌ای نشان داد محتوای درسی، ارتباط مناسب والدین با معلمان، ارتباط مناسب مدیران و معلمان، ارتباط مناسب مدیران با دانش‌آموزان و معلمان، زیرساخت‌های محیطی، ساختاری و فناوری مدارس و همچنین آمادگی روانی و ذهنی معلمان بر ارتقاء هویت و حمایت اجتماعی از معلمان در جهت تدریس کیفی در آموزش مؤثر بود. گاریرا (۲۰۱۷) در مطالعه خود با عنوان «فرآیندی برای بهبود باکیفیت عوامل موثر آموزشی» بین ۱۴۷ مدرسه و ۵۸ مسئول به روش نمونه‌گیری هدفمند با شیوه کیفی در آفریقای جنوبی نشان دادند سه حوزه بسیار مهم در بخش

¹ - Coombs

² Aykac et al

عوامل موثر آموزشی در مدارس شامل رهبری و مدیریت، آموزش و یادگیری و منابع و زیرساخت‌ها تشخیص داده شد که برای تحقق اثربخشی در مدارس، پروسه‌های آموزش و یادگیری باید از کیفیت خوبی برخوردار باشد. اوبیدیک^۱ (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان «عواملی که روی عملکردهای کیفی معلمان تأثیر می‌گذارند» بین ۱۲۰ مدرسه ابتدایی در منطقه‌ای آموزشی اوکا، کشور نیجریه به روش نمونه‌گیری تصادفی منطقه‌ای از نوع چندمرحله‌ای نشان داد ارائه آموزش با کیفیت بالا دانش آموز محور، ارتقا سطح بالایی از تعامل دانش آموز با معلم و مدیران، استراتژی‌های ارزیابی دقیق برای یادگیری دانش آموزان از سوی معلمان، استفاده از استراتژی‌های مدیریت رفتار مثبت، محیط آموزش و یادگیری، تعداد و تجهیزات کلاس‌های دانش آموزان، پرداخت حقوق معلمان، امکانات به دستیابی به اهداف آموزشی، آمادگی معلمان و تناسب مدارک تحصیلی از جمله پیشران‌های اثربخش بر عملکرد کیفی معلمان بودند.

آنکیا^۲ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «عوامل پایه‌ای مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس» بین ۱۱۰ مدرسه ابتدایی در منطقه‌ای در کنیا به روش نمونه‌گیری تصادفی منطقه‌ای از نوع چندمرحله‌ای نشان داد کمبود نیرو، کلاس‌های شلوغ کلاس، پوشش نامناسب برنامه درسی، کلاس‌های نامناسب، مطالب آموزشی ناکافی و آمادگی درسی ناکافی، از جمله عواملی بودند که بر کیفیت آموزش در مدارس تأثیرگذار نشان دادند. تریسنو و نوردیان^۳ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «عوامل کلیدی مؤثر در خدمات آموزش با کیفیت داخلی در مدارس حرفه‌ای متوسطه» بر اساس دیدگاه مدیران و معلمان ۳۰ آموزشگاه در باندونگ، جاوا غربی نشان دادند جو رهبری و مدرسه، مهم‌ترین عامل کلیدی مؤثر در خدمات آموزش با کیفیت داخلی در مدارس حرفه‌ای متوسطه بودند.

ندگوا^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «برنامه‌های استراتژیک در موفقیت آموزش با کیفیت» بین ۶۶ مدیر و معاونان و معلمان در دو منطقه مکورونی و اوتایا در کنیا به روش هدفمند بین کل مدارس به روش نمونه‌گیری تصادفی منطقه‌ای از نوع چندمرحله‌ای نشان داد مهارت‌های مدیریتی، سیاست‌های نهادی، تخصیص منابع و پاداش‌ها و همچون اعطای مشوق‌ها به معلمان، مدیران و معاونین از جمله فاکتورهای اثربخش استراتژیک در آموزش با کیفیت بودند. وو و همکاران^۵ (۲۰۱۴) در تحقیقی با عنوان «عوامل مؤثر کیفیت خدمات در مدارس» بین ۳۵۰ مدرسه در منطقه هوالیان تایوان» به روش نمونه‌گیری تصادفی منطقه‌ای از نوع چندمرحله‌ای نشان دادند اداره مدرسه؛

¹ Obidike

² Anekeya

³ Trisno & Nurdianto

⁴ Anekeya

⁵ Ndegwah

تجهیزات تدریس، اخلاق معلمان؛ رهبری و مدیریت مدیران مدرسه و جهانی شدن از عواملی بودند که بر کیفیت آموزش تأثیرگذار بودند.

چیگونا و چیگونا^۱ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش مدارس» بین ۲۴۰ مدرسه مقطع ابتدایی در غرب کشور کنیا به روش تصادفی سهمیه‌بندی شده نشان دادند نیاز به زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات و همچنین آموزش صحیح مربیان در این زمینه، مهم‌ترین فاکتورهای مؤثر بر کیفیت آموزش در مدارس ابتدایی بودند. اینگوارسن و همکاران^۲ (۲۰۰۷) در تحقیقی با عنوان «عوامل مؤثر بر تأثیر برنامه‌های آموزش معلم بر آمادگی معلم» بین نظرخواهی از ۱۱۴۷ معلم دانش‌آموخته در سال ۲۰۰۴ و در یک بررسی طولی از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ در ایالات متحده آمریکا به روش هدفمند نشان دادند دوره‌های آموزشی قبل از آغاز سال تحصیلی، دوره‌های ضمن خدمت، و همچنین شیوه‌های جدید در یاددهی به دانش آموزان باعث ارتقاء کیفیت آموزش معلمان شد.

با وجود شناخت نسبی از انواع شاخص‌های عوامل مؤثر آموزشی و تعیین اثر ارزیابی این نوع از عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش مشخص نیست، در ایران و بین مدارس مختلف، کدام یک از عوامل مؤثر نتایج بهتری بر کیفیت آموزش گذاشته و در آینده می‌گذارد؟ با توجه به این که در ارتباط با نوع عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش بین کارشناسان تعلیم و تربیت و معلمان، نظر متحدی وجود ندارد، این مطالعه، در قالب یک شیوه کیفی به بررسی این موضوع پرداخته تا بتواند بخش‌هایی از این اثرات را تعیین نموده و اولین گام مهم و البته ابتدایی برای شروع عوامل مؤثر بر کیفیت درسی دانش آموزان باشد. از این‌رو هدف و منظور از این مطالعه طراحی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش دانش آموزان، از دیدگاه معلمان مدارس مقطع متوسطه دوم شهر آباد است که از طریق استفاده از یک رویکرد اکتشافی مبتنی بر استقراء و بهره‌گیری از یک استراتژی داده‌بنیاد انجام می‌گیرد.

سوالات تحقیق

- ۱) شرایط علی مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟
- ۲) مقوله‌های محوری مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟
- ۳) کنش‌ها و تعاملات مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟
- ۴) بستر حاکم مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟
- ۵) شرایط مداخله‌گر مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟

^۱ Chigona & Chigona

^۲ Ingvarson et al

روش تحقیق

روش پژوهش این مطالعه، از منظر فلسفه وجودی، پارادایم تفسیری؛ از منظر رویکرد، توسعه‌ای؛ از منظر هدف، کاربردی؛ از نظر ماهیت، اکتشافی-تحلیلی؛ از نظر روش‌شناسی گردآوری اطلاعات، میدانی (به شیوه کیفی با استفاده از رویکرد اکتشافی مبتنی بر استقراء و استراتژی داده بنیاد نظریه) با بهره‌گیری از فن مصاحبه عمیق، بدون سؤال‌های تعقیبی و رضایت آگاهانه؛ تا رسیدن به مرز اشباع داده‌های نظری در قالب روش نمونه‌گیری، قضاوتی-هدفمند بود. شرکت‌کنندگان در این پژوهش، شامل کارشناسان و صاحب‌نظران علوم تربیتی، مدیران و معلمان شهر آباد و شهرهای حومه شامل ۸ زن و ۷ مرد (۴ نفر کارشناسی، ۸ نفر کارشناسی ارشد و ۳ نفر دکتری) بوده است. ابزار مورد استفاده جهت گردآوری داده در این مطالعه؛ مصاحبه عمیق و یا همان نیمه ساختاریافته بود به طوری که مفاهیم از طریق انجام مصاحبه‌های عمیق به طور مستقیم و پس از غربال کدهای به دست آمده و در نهایت، تبدیل به مقوله‌های متناسب استخراج می‌شود. برای این منظور از میان ۲۹۸ کد باز با مصاحبه از تعدادی از معلمان و مدیران (حوزه آموزشی در شهرهای آباد و حومه)، انجام شد و در نهایت، پس از اشباع نظری با تعداد ۱۵ نفر، تعداد ۱۳ زیر مقوله و تعداد ۵ مضمون محتوایی در قالب پنج عامل پارادایمی به عنوان ابعاد اثرات عوامل موثر آموزشی بر کیفیت آموزش از دیدگاه معلمان دوره متوسطه دوم شهر آباد بر اساس رویکرد تئوری زمینه‌ای، معرفی شدند. در این قسمت، تعداد ۷ پرسش، از شرکت‌کنندگان در مصاحبه انفرادی به روش نیمه ساختاریافته به‌قرار زیر پرسش شد:

- چه مواردی را در ارتقاء رهبری و مدیریت آموزشی دانش آموزان مؤثر می‌دانید؟
- نظر و واکنش شما نسبت به ارتباط آموزش و یادگیری از طریق معلمان و دانش آموزان چیست؟
- مهم‌ترین عوامل زمینه‌ای و محوری مؤثر بر بهبود وضعیت آموزشی و افزایش سطح کیفی آموزش را چه می‌دانید؟
- آیا شرایطی رخ داده که مدیریت، آموزش و منابع را به وضوح در تعدیل کیفیت آموزشی دخیل بدانید؟
- مشکلات موجود در بخش آموزش دانش آموزان تا چه حد و چگونه بر والدین دانش آموزان و خانواده معلمان اثرگذار بوده است؟
- شما چه شرایطی را در موقعیت کنونی نظام آموزش رسمی در آموزش و پرورش مقصر می‌دانید؟

▪ آینده نظام آموزش رسمی آموزش و پرورش را چطور ارزیابی می‌کنید؟

در مرحله بعد، پژوهشگر به بررسی سؤالات با استفاده از مصاحبه عمیق و یا نیمه ساختاریافته پرداخته و در نهایت هر مصاحبه به صورت تفکیک شده در جدول متناسب با سؤال مربوطه نگارش شده و پس از ویرایش نگارش، کدهای مفهومی استخراجی در روبروی هر سؤال نوشته شده است. لازم به ذکر است که کدهای نوشتاری درج شده طی چند بار و توسط چند نفر و از منظرهای مختلف واکاوی شده و پس از تأیید و مشخص شدن تکراری نبودن کدها، مرحله بعد آغاز می‌شده است و به فرایند تقسیم موضوعات مشابه و تا حدودی نزدیک به هم در کنار یکدیگر به عنوان مضامین مشابه پرداخته و سعی شده نزدیک‌ترین متغیرها و کدها، در قالب یک جدول مشخص و تفکیک شود. مرحله نهایی در غربال کدهای مشخص شده مشابه در مرحله قبل، کدگذاری انتخابی است. در این مرحله، مفاهیم، به کلی ترین حالت از جزء به کل می‌رسند و در نهایت، زیر مقوله‌های الگوی کیفی داده بنیاد، تشکیل شد. در این مرحله کدهای مشابه و نزدیک به هم به صورت یک کد واحد ارائه شده و گاهی با نام‌گذاری متفاوتی نیز ارائه می‌شود. برای دقت در این مرحله نیز، خبرگان و تنی چند از اساتید به کمک پژوهشگر آمده و در مراحل مختلف ارتباط کدها برای رسیدن به زیر مقوله‌ها تغییر کرده است؛ تا در نهایت کدهای انتخابی شکل بگیرد. پس از تعیین و توافق بر کدهای انتخابی، تعداد ۱۳ زیر مقوله؛ و تعداد ۵ عامل و یا همان مضامین محتوایی متناظر با پارادایم‌های داده بنیاد استخراج شد.

روایی محتوایی سؤال‌های مصاحبه‌ها توسط استاد راهنما تأیید شده است. سپردن سؤال‌های مصاحبه و جواب به این سؤال‌ها به افراد دوم و سوم خود به عنوان سهل‌الوصول‌ترین روشی است که در این مطالعه به کار رفته و پایایی در بخش کیفی را مورد تأیید قرار می‌دهد. همچنین برای تأیید اعتبار و مقبولیت داده‌ها، از روش درگیری طولانی مدت با داده‌ها به مدت حدود ۶ ماه و صرف زمان نسبتاً کافی و البته استفاده از شرکت‌کنندگانی با سابقه نسبتاً مناسب و آگاه به مسئله این مطالعه برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل استفاده شد. همچنین برای قابلیت اطمینان از یافته‌ها، از استراتژی بررسی مصاحبه با مشارکت‌کننده (لینکلن^۱، ۲۰۰۲) استفاده شد. معیار سوم قابلیت انتقال یعنی کاربردی بودن داده‌ها در محیط‌ها و گروه‌های مشابه بود که پژوهشگر با استفاده از مصاحبه عمیق؛ بین شرکت‌کنندگان و همچنین فراهم کردن شرایطی که محدودیت‌های وضعی و مشکلات جزء به جزء مشارکت‌کنندگان در آن بررسی می‌شد، به قابلیت انتقال داده، کمک کرد. در نهایت نیز، جهت

^۱ - Lincoln

تعیین وضعیت معیار چهارم یعنی قابلیت تأیید، تمامی مراحل مصاحبه از زمان شروع سؤالها تا تبدیل به مقوله، ثبت شد تا پژوهشگران آتی، بتوانند از مستندات مکتوب این مطالعه بهره ببرند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، رویکرد تئوری زمینه‌ای در بخش داده بنیاد مطابق با مطالعات گلنزر و اشتراوس (۱۹۸۷)؛ مورد استفاده قرار گرفت. در روش فوق که یک روش عام، استقرایی و تفسیری است؛ دقت در بررسی نظرات و همچنین تنوع چند نفره جهت توافق حداکثری بر انتخاب کد استخراج شده مورد تأکید است. برای پرهیز از سوگیری؛ از نظرات هم‌زمان چند نفره؛ مطابق با نظرات استاد راهنما، جهت استخراج کد مرتبط با هر پاسخ استفاده می‌شود. به طوری که کدهای استخراجی برای هر جواب در هر مرحله از مصاحبه بین چند نفر استخراج کننده مقایسه شده و در صورت مشابهت بین افراد، حذف می‌شود. در زمان اتمام هر مصاحبه، جواب سؤالها به طور کامل بررسی شده و پس از جداسازی هر بخش از سؤالها، مضامینی که از نظر آنها نشان دهنده هر بخش از جواب باشد، در جدول مربوط یادداشت می‌شود. پس از اتمام کدگذاری، مضامین کدگذاری شده باز تکراری، حذف شده تا کدهای باز غیر تکراری در هر مصاحبه مشخص شود. سپس کل کدهای باز در مرحله دوم، به کدهای محوری تبدیل می‌شد در این مرحله، کدها به مضامین واقعی تر و البته نزدیک تر به قلمرو موضوعی مورد بررسی تبدیل می‌شود. به طوری که هر کد؛ دارای یک خط سیر شده و کدهای مرتبط با آن در مرحله کدگذاری باز به عنوان زیرمجموعه این کد محوری، قرار می‌گیرد. در این مرحله نیز پس از حذف کدهای محوری تکراری و یا عدم توافق بر ارتباط بین کدهای باز با کدهای محوری در هر بخش، کدهای محوری مورد توافق، ثبت و وارد مرحله بعد، یعنی کدگذاری انتخابی می‌شود. در مرحله کدگذاری انتخابی نیز با توافق چند نفره پس از حذف کدهای کم اهمیت و تکراری، هر کد انتخابی، شامل چندین کد محوری نزدیک به هم می‌شود. برای انجام تحلیل کیفی داده‌ها و کدگذاری، مقوله بندی کردن و استخراج مضامین متون از نرم افزار اطلس. تی آی، استفاده شده است.

یافته ها

در این مطالعه به شناسایی عوامل موثر آموزشی بر کیفیت آموزش دانش آموزان از دیدگاه معلمان در شهر آبادیه پرداخته شد و برای تعیین نتایج لازم با استفاده از شیوه کیفی با فن داده بنیاد به تعیین کدهای باز، محوری، انتخابی و سپس مدل پارادایمی پرداخته شد. در خروجی پارادایم مطابق با جدول ۲، ۵ عامل برگرفته از ۱۳ کد محوری مشخص شده از کدهای باز (۲۹۸) برگرفته از مصاحبه‌های عمیق با تعداد ۱۵ نفر از کارشناسان و صاحب نظران علوم تربیتی، معلمان و مدیران

عملیاتی و میانی آموزش و پرورش شهر آباد و شهرهای حومه بود که پس از اشباع نظری کدهای مستخرج حاصل شد. در ادامه یافته‌های پژوهش تشریح شده است:

جدول ۱. تناظر کدهای استخراج و تدوین شده با مبانی نظری و نظرات شرکت کنندگان

کدهای باز	کدهای محوری	مبانی نظری	شرکت کننده
ارتباط مناسب معلمان با دانش آموزان؛ کمک به مشارکت بیشتر دانش آموزان؛ ارتباط بهتر معلمان با دانش آموزان؛ ارتباط بهتر معلمان با همکارانشان؛ ارتباط بهتر معلمان با اولیا و برعکس؛ توجه به ارتباط بین معلم و دانش آموز؛ توجه به نقش احساسی مدیر و دانش آموز؛ اعتماد بین معلمان و دانش آموزان؛ برقراری عشق و علاقه بین معلم با دانش آموز؛ ایجاد روابط عاطفی بین دانش آموز و معلم؛ اعتماد بین دانش آموز و معلم؛ توجه به روابط بین فردی دانش آموز و معلم؛ کاهش مشکل بین والدین، معلمان و دانش آموز؛ ارتباط مناسب والدین با معلمان؛ ارتباط مناسب مدیران با دانش آموزان	برقراری ارتباط چند سویه	شبیبت‌الحمدی و آقاهادی (۱۳۹۶)	۶-۳
تسلط در تدریس؛ تسلط در بیان؛ توان علمی بالا؛ حاضر جوابی معلم؛ میزان خلاقیت معلمان؛ توان ابتکاری معلم؛ استفاده از روش‌های خلاقانه تدریس؛ به‌روز بودن معلمان؛ تسلط معلمان پس از کرونا به آ.غ.ح؛ مطالعات خارج از درس معلمان؛ مطالبه درسی از دانش آموزان؛ مشارکت بیشتر دانش آموزان در کلاس؛ تدوین طرح و برنامه پیش‌بینی شده؛ آموزش‌های مبتنی بر فعالیت؛ توجه به دوطرفه بودن فرایند یادگیری؛ مشارکت دانش آموزان در تدریس؛ ارائه مطالب کاربردی به دانش آموزان؛ دانش کافی برای تدریس؛ کمک از دانش آموز جهت تدریس؛ مدیریت درست کلاس؛ ارتباط بهتر با دانش آموزان؛ گروه‌بندی منطقی دانش آموزان؛ مدیریت زمان معلمان در کلاس؛ اداره مطلوب کلاسی؛ مدیریت کلاس داری معلمان؛ به‌روز بودن معلمان؛ تکلیف پروژه‌ای در خارج از کلاس؛ افزایش مهارت‌های چهارگانه دانش آموزان؛ کمک به شیرینی فهم درس؛ تفهیم مطالب سخت به شیوه‌های آسان‌تر؛ ارتقاء فرایند یاددهی و یادگیری؛ آموزش‌های مبتنی بر فعالیت؛ توجه به دوطرفه بودن فرایند یادگیری؛ مناظره محوری جهت تدریس در کلاس داشتن عشق و علاقه به تدریس؛ عشق به دانش آموزان؛ احساس امنیت دانش آموزان؛ حل برخی از مشکلات دانش آموزان؛ رهبری دانش آموزان از سوی مدیر؛ تسهیل پروژه‌های خارج از کلاس؛ تعدیل در فعالیت‌های پرورشی و فوق‌برنامه؛ تفکیک دقیق آموزش اصلی، از فوق‌برنامه؛ نگاه متعادل به تنبیه و تشویق؛ پرورش دانش آموزانی فعال و چابک؛ تلاش برای برگزاری حضوری کلاس‌ها؛ احترام به تجربیات معلمان در آموزش؛ حفظ ارتباط دوستانه شاگرد و استادی؛ توجه معلمان به مشکلات روانی دانش آموزان؛ قضاوت دانش آموز بر اساس حال روانی وی؛ برقراری ارتباط توأم منطقی و احساسی؛ برقراری ارتباط احساسی با دانش آموز؛ الگو شدن اخلاقی معلم برای دانش آموز؛ اجبار نکردن دانش آموزان به برخی مسائل؛ آزادی دانش آموز در مقایسه فضای مجازی و مدرسه؛ عشق به تدریس بین معلمان؛ عدم کم‌کاری معلمان با وجود مشکلات؛ ورود با درایت معلمان به کلاس؛ ورود با علاقه معلمان به کلاس	شیوه‌های نو در یاددهی معلمان	اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)	۶-۴-۳-۲-۱
	اخلاق حرفه‌ای معلمان	اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)	۷-۶-۵-۴-۳-۱

شرکت‌کننده	مبانی نظری	کدهای محوری	کدهای باز
۷-۵-۴-۳-۲-۱	آبیدیک (۲۰۱۶) ندگوا (۲۰۱۴)	پرداخت حقوق، مزایا و مشوق‌ها	انگیزه مالی برای تدریس؛ مشخص نبودن آینده ارتقاء شغلی معلمان؛ نبود انگیزه کافی در رشد علمی معلمان؛ مشخص نبودن میزان پاداش، اضافه‌کاری و...؛ سطح درآمد معلمان؛ نارضایتی در مقایسه با سایرین؛ دادن مشوق به شرکت‌کنندگان؛ تزریق انگیزه شرکت در دوره‌ها؛ توجه مدیر به مشکلات معلمان؛ تقدیر مدیران از معلمان نمونه؛ عدم انگیزه مالی نزد معلمان؛ درآمد نازل معلمان، اعمال نمرات دوره جهت ارتقاء؛ اعمال نمرات دوره ارتقاء گروه؛ انگیزه برای یادگیری، برنامه ارتقاء رتبه‌ای تابستانی؛ پروژه‌های انگیزشی مالی تابستانی؛ عدم اهتمام به رتبه‌بندی معلمان، عدم استفاده از تجربیات معلمان؛ جایگاه مهم مدیران در کنار معلمان؛ اختیار دادن به معلمان، کمک به ارتقاء انگیزه معلمان؛ افزایش روحیه اخلاق محوری معلمان؛ افزایش روحیه مثبت‌نگری معلمان؛ تغییر نگاه مدیران ارشد به معلمان؛ برخورد صداقت‌گونه مدیران ارشد با معلمان، حفظ جایگاه و هویت معلمان؛ توجه بیشتر به اهمیت علم و دانایی
۶-۳-۱	شبیبت‌الحمدی و آقاهادی (۱۳۹۶) آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)، آیدیک (۲۰۱۶)، آنکیا (۲۰۱۴)، اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷) در کانگ-دری و آگیلی (۲۰۲۱) وولانداری و همکاران (۲۰۲۰)	آمادگی روانی و ذهنی معلمان	آمادگی ذهنی مناسب تدریس؛ اهتمام و وجدان کاری در تدریس؛ آمادگی ذهنی بالا در کلاس، معرفی پیشرفت‌های علمی ایران به دانش آموزان؛ تولید کاربردی علم و صدور آن؛ شرایط مناسب یاددهی معلمان؛ یادگیری مطلوب دانش آموز؛
۷-۵-۳	فاروق و همکاران (۲۰۱۱) نصیریان‌نمرین و همکاران (۱۳۹۸) فاروق و همکاران (۲۰۱۱) در کانگ-دری و آگیلی (۲۰۲۱)	توجه به ویژگی‌های دانش آموزان	احترام به نظرات تخصصی دانش آموزان؛ تبدیل بخشی از آموزش، بر پایه دانش آموزان؛ تعادل در امر دانش‌آموز محوری در آموزش؛ ارتقاء آستانه تحمل دانش آموزان؛ کمک به دانش آموزان ضعیف در پروژه؛ توجه به آرامش در یادگیری؛ انتقال آرامش از خانواده به دانش‌آموز؛ توجه بیشتر به دانش آموزان ضعیف؛ توجه بیشتر به دلایل ضعف دانش آموزان
۷-۴-۳	شبیبت‌الحمدی و آقاهادی (۱۳۹۶) کامبز (۲۰۱۸) وولانداری و همکاران (۲۰۲۰) هانینگ و همکاران (۲۰۲۰)، ارماواتی و اومار (۲۰۲۰)	سطح اجتماعی- اقتصادی والدین	دلسوزی‌های بیجای پدران و مادران؛ دخالت در ساعت تدریس از سوی والدین؛ حساسیت بی‌مورد در مورد فرزندان افزایش تنش والدین در مدرسه؛ طرفداری بی‌مورد از فرزندان؛ مشکلات شیوع کرونا و ویروس؛ مشکلات ارتباطی با مناطق دوردست؛ عدم همکاری کافی اولیاء و دیگران؛ پرهیز از دخالت بیجای والدین؛ استفاده از نظرات والدین با تجربه و با سواد؛ ارتقاء والدین بی‌سواد و یا کم‌سواد؛ افزایش معرفت‌شناختی مدرسه بین اولیاء، ارتباط مناسب اولیاء با معلمان؛ توجه به مشکلات شخصی دانش‌آموز؛ بررسی علل و عوامل دخیل در موجودیت مشکل؛ سعی در حل مشکل دانش‌آموز با کمک والدین؛ وجود مشکلات مالی اولیاء
۲-۱	شبیبت‌الحمدی و آقاهادی (۱۳۹۶) کامبز (۲۰۱۸) وولانداری و همکاران (۲۰۲۰) هانینگ و همکاران (۲۰۲۰)، ارماواتی و اومار (۲۰۲۰)	زیرساخت محیطی و جو مدرسه	نمود زیرساخت مناسب در مدرسه عدالت در تقسیم امکانات عدالت در توزیع تجهیزات عدالت در بخش زیرساختی نیاز به زیرساخت آ.غ.ح

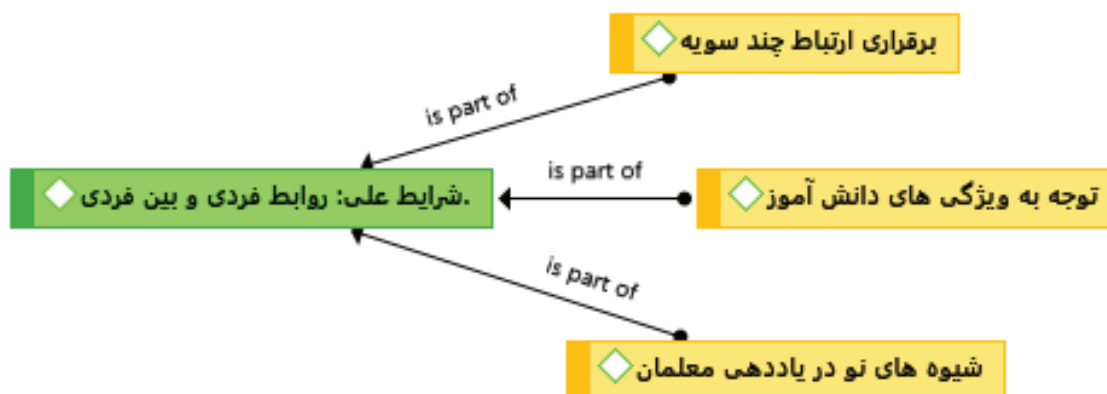
شرکت کننده	مبانی نظری	کدهای محوری	کدهای باز
۷-۵-۳-۲-۱	بارت و همکاران (۲۰۱۹)، کامبز (۲۰۱۸)، آپکاک و همکاران (۲۰۱۷) گاریرا (۲۰۱۷) آپیدیک (۲۰۱۶) شهرکی پور (۱۳۹۱) کامبز (۲۰۱۸) آپکاک و همکاران (۲۰۱۷)، اتوکودو (۲۰۱۴)، آنکیا (۲۰۱۴)	محتوا و مطالب درسی و آموزشی	مردود شدن دانش آموزان ضعیف؛ قوی تر کردن پایه تحصیلی دانش آموزان، به روز کردن کتب؛ به روز کردن موضوعات کتب درسی؛ بازنگری در برخی از سرفصل ها؛ اصلاح برخی از مطالب کتب درسی؛ توجه بیشتر به شرایط سنی در طراحی کتب؛ پرهیز از علائق شخصی در تدوین کتب درسی، طراحی کتب، متناسب با خواسته دانش آموزان؛ طرح مطالب مورد نیاز دانش آموز در کتاب ها، ارتباط بیشتر دروس با یکدیگر؛ ارتباط بیشتر معلمان با یکدیگر، ارتباط بیشتر سرفصل ها با یکدیگر یادگیری فناوری های جدید؛ تناسب آموزش با فناوری های جدید؛ استفاده از کارگاه های مجهز
۶-۲-۱	شهرکی پور (۱۳۹۱)، آپیدیک (۲۰۱۶)، وو و همکاران (۲۰۱۴)، چیگونا و چیگونا (۲۰۱۰) آپکاک و همکاران (۲۰۱۷)، کامبز (۲۰۱۸)، آنکیا (۲۰۱۴)، کو (۲۰۰۸)	امکانات کلاسی و تجهیزات فناوریانه	استفاده از آزمایشگاه های مجهز؛ به امکانات آ. غ. ح؛ زیر ساخت مطلوب اینترنت، توجه به توسعه آموزشی همگام با فناوری؛ توجه به تربیت جوان و نوجوان، همگام با فناوری، وجود کرونا برای نقص زیر ساخت ها؛ وجود کرونا برای مشکلات تدریس، نیاز به زیر ساخت آ. غ. ح؛ توسعه فناوری معلم و اولیاء؛ توسعه فناوری مدیران ارشد، توسعه فناوری مدیران مدارس؛ توسعه فناوری معلم و دانش آموز، توسعه کیفیت آموزشی؛ ارتقاء فناوری انتقال علم؛ توسعه چند جانبه علمی
۵-۴-۳-۲-۱	شبیبت الحمادی و آقاهادی (۱۳۹۶) در کانگ - دری و اگیلی (۲۰۲۱) گاریرا (۲۰۱۷) تریسنو و نوردیانتو (۲۰۱۴)، وو و همکاران (۲۰۱۴) بوش و گلاور (۲۰۱۴)	اداره، نظارت و حمایت مدیران مدارس	اصلاح مسیر آموزش؛ ارتقاء یادگیری از طریق آموزش؛ توجه به کاربردی بودن آموزش؛ آموزش عملی نوآم با آموزش نظری؛ عملیاتی کردن محتوای مهم دروس؛ توجه کیفی به آموزش؛ توجه به آموزش کاربردی؛ توجه به آموزش با کیفیت؛ افزایش سطح دانایی دانش آموزان؛ دانایی با آموزش مجازی؛ استفاده حتی الامکان از آموزش حضوری، ناهماهنگی مدیران مدارس یا معلمان؛ ناهماهنگی معلمان با اولیاء؛ ناهماهنگی اولیاء و دانش آموزان، وجود نابسامانی در اصل آموزش؛ نابسامانی بین مدیران آموزشی؛ نابسامانی در توسعه آموزشی، انتقال انگیزه از مدیر به معلمان؛ کمک مدیران به معلمان؛ کمک مدیران به آموزش دانش آموزان، توجه به جایگاه مهم و رفیع معلمان؛ اولویت به آموزش های حضوری؛ تلاش برای پررنگ کردن نقش معلمان، کج فهمی برخی از افراد؛ بی تجربگی برخی از مدیران؛ بی تجربگی برخی از معلمان؛ نرخ دوغ و دوشاب یکی شدن، نگاه تشویقی یکسان به همه دانش آموزان؛ آرزوی توسعه آموزش کاربردی در آینده

شرکت کننده	مبانی نظری	کدهای محوری	کدهای باز
۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	نصیریان‌شیرین و همکاران (۱۳۹۸) ندگوا (۲۰۱۴) آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)، الادوان و اسمدلی (۲۰۱۲)	سیاست‌ها و حمایت‌های نهادی	توجه کیفی به آموزش؛ توجه به آموزش کاربردی؛ فهم نادرست از قانون؛ تفسیر به رأی برخی قوانین؛ عدم اطلاع‌رسانی اصولی از قانون؛ نقض در قانون؛ عدم آگاهی از مؤلفین قانون؛ تأکید بر آموزش معلمان نهضتی؛ ناهماهنگی نظام با وزارتخانه؛ ناهماهنگی وزیر با زیردستان؛ ناهماهنگی مدیران ارشد با میانی؛ ناهماهنگی مدیران میانی با عملیاتی، اجرای سند تحول بنیادین؛ آگاهی مدیران از جزئیات سند فوق؛ آگاهی معلمان و حتی اولیاء از سند، وجود بخشنامه‌های دست و پاگیر؛ بهاء بیش‌از‌حد به امور فوق‌برنامه؛ عدم تمرکز بر روی درک مطالب اصلی، اهتمام به سند چشم‌انداز ۱۴۰۴؛ اجرای درست و عملیاتی کردن سند فوق؛ نابسامانی در زیرساخت‌های آموزشی؛ تغییر نگاه‌ها به نقش معلمان جامعه؛ تأسیس وزارت آموزش؛ تغییر نگرش‌ها به آموزش؛ استفاده از معلمان کارآمد، ارتقاء توانمندی معلمان؛ به کار گماردن مدیران موفق؛ توانمندسازی بیشتر مدیران؛ انتقال بیشتر انگیزه به مدیران، فیلترینگ اشتباه ورود معلمان؛ تناسب مدارک تحصیلی با پست سازمانی؛ تناسب سوابق فردی با پست سازمانی، درک درست از فضای سازمان آموزش و پرورش؛ شناخت معضلات موجود نظام آموزش و پرورش؛ شناخت ساختار سازمان؛ ورود معلمان از طریق دانشگاه فرهنگیان؛ توانمندی آن‌ها از طریق دانشگاه فرهنگیان؛ افزایش کارشناسان همکار به معلمان؛ ارتقاء علمی معلمان از سوی کارشناسان؛ تزریق انگیزه از طریق جواب به پرسش‌هایشان، رعایت سلسله‌مراتب در انتخاب سرگروه‌ها؛ توجه به توانمندی در انتخاب کارشناسان؛ نهادینه نشدن نظام آموزشی کشور؛ نهادینه نشدن آموزشی کاربردی در کشور؛ اجرای قطعی سند چشم‌انداز ۱۴۰۴؛ آماده کردن سازوکارهای سند چشم‌انداز ۱۴۰۴؛ تدوین ردیف بودجه سند چشم‌انداز ۱۴۰۴؛ ساماندهی صحیح فعالیت‌ها و وظایف کارکنان، برقراری عدالت آموزشی بین فرهنگ‌های مختلف؛ عدالت در پرداختی به کارمندان، معلمان و... اهتمام به آموزش کاربردی؛ حذف کتب چاپی؛ به روز شدن مطالب کتاب‌های الکترونیکی؛ ساختار معیوب نظام در بی‌احترامی به معلمان؛ توجه ویژه و بدون شعار به جایگاه معلمان؛ توجه بیشتر وزارتخانه به معلمان، رتبه پائین معلمان در سطح کشور؛ نیاز به حفظ بیشتر قداس معلمان؛ اهتمام به کاهش مشکلات معلمان، پرهیز از انتقال بدون برنامه معلمان؛ حمایت سازمان از فعالیت‌های منطقی معلمان؛ حمایت سازمان از فعالیت‌های منطقی مدیران؛ آگاهی‌رسانی سازمان جهت حمایت اولیاء از معلمان؛ بی‌طرفی سازمان در قضاوت بین اولیاء و مدیران؛ بی‌طرفی سازمان در قضاوت بین اولیاء و معلمان؛ بی‌طرفی سازمان در قضاوت بین معلمان و مدیران، هزینه‌های اضافی برای تربیت مدیران؛ بی‌توجهی به تجربیات مدیران سابق؛ اهمیت ندادن به آموزش و پرورش؛ تخریب وجهه معلمان؛ روند ضعیف توسعه کنونی آموزش؛ اهتمام به آموزش ارزشی؛ اهتمام به آموزش اصولی؛ اهتمام به آموزش کاربردی؛ توجه بیشتر به فعالیت‌های پرورشی؛ تعیین سازوکار فعالیت‌های پرورشی

شرکت کننده	مبانی نظری	کدهای محوری	کدهای باز
۷-۴-۲	الادوان و اسمدلی (۲۰۱۲)، چیگوننا و چیگوننا (۲۰۱۰) گازیرا (۲۰۲۰) اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)	آموزش معلمان	کارگاه‌های کوتاه مدت کاربردی؛ بازنگری در برخی از سرفصل‌ها؛ بهاء بیشتر به آموزش ضمن خدمت؛ مشخص کردن پایه تدریس معلمان؛ آماده کردن معلمان قبل از تدریس؛ توجه به روش های تدریس جدید؛ تأکید بر آموزش معلمان نهضتی؛ نیاز به آموزش‌های تکمیلی نهضتی‌ها؛ توجه به دوره‌های آمادگی ابتدای سال تحصیلی، توجه به دوره‌های ضمن خدمت

عامل روابط فردی و بین فردی (شرایط علی)

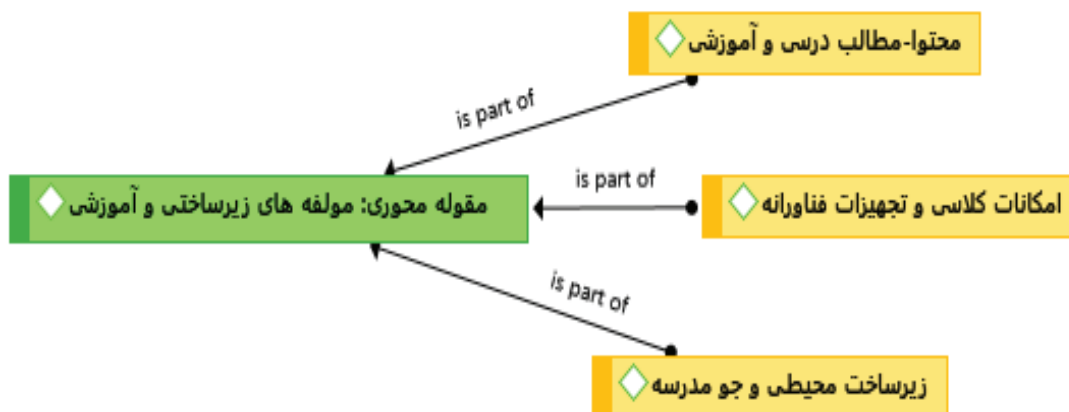
سه کد محوری این پارادایم (شرایط علی) متناسب با مبانی نظری ایراد شده شامل برقراری ارتباط چند سویه، توجه به ویژگی‌های دانش آموزان و شیوه‌های نو در یاددهی معلمان به شرح خروجی شکل ۱، است:

شکل ۱. اجزای عوامل فردی و بین فردی

عوامل زیرساختی و آموزشی (مقوله محوری)

سه کد محوری این پارادایم (مقوله محوری) متناسب با مبانی نظری ایراد شده شامل محتوا و مطالب درسی و آموزشی، امکانات کلاسی و تجهیزات فناورانه و زیرساخت محیطی و جو مدرسه به شرح خروجی شکل ۲، است:

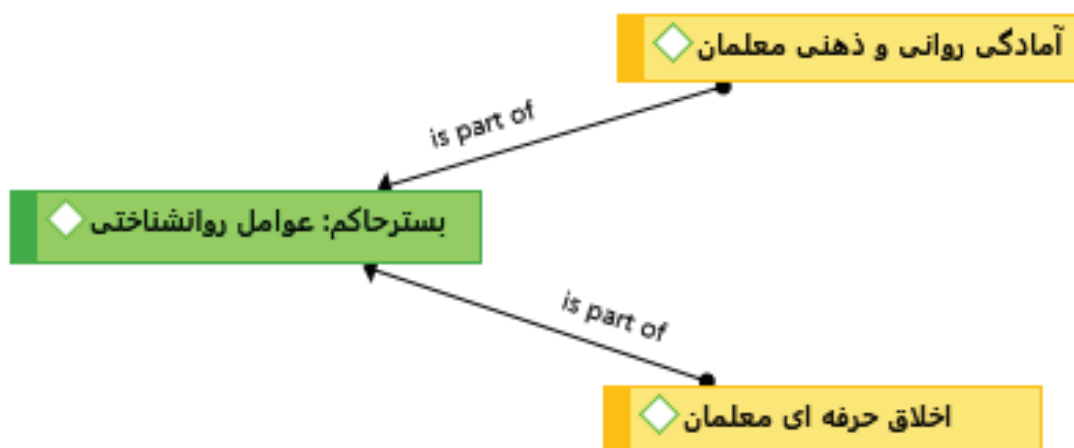

شکل ۲. اجزای عوامل زیرساختی و آموزشی

عوامل روان‌شناختی (بستر حاکم)

دو کد محوری این پارادایم (بستر حاکم) متناسب با مبانی نظری ایرادشده، شامل آمادگی روانی و

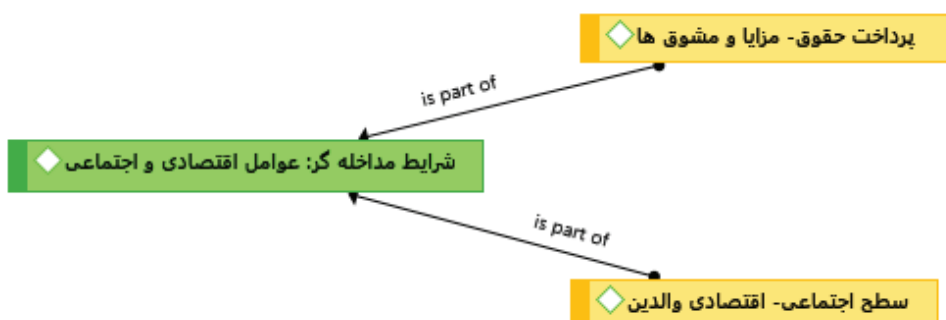
ذهنی معلمان و اخلاق حرفه‌ای معلمان، به شرح خروجی شکل ۳ است:

شکل ۳. اجزای عوامل روان‌شناختی

عوامل اقتصادی و اجتماعی (شرایط مداخله گر)

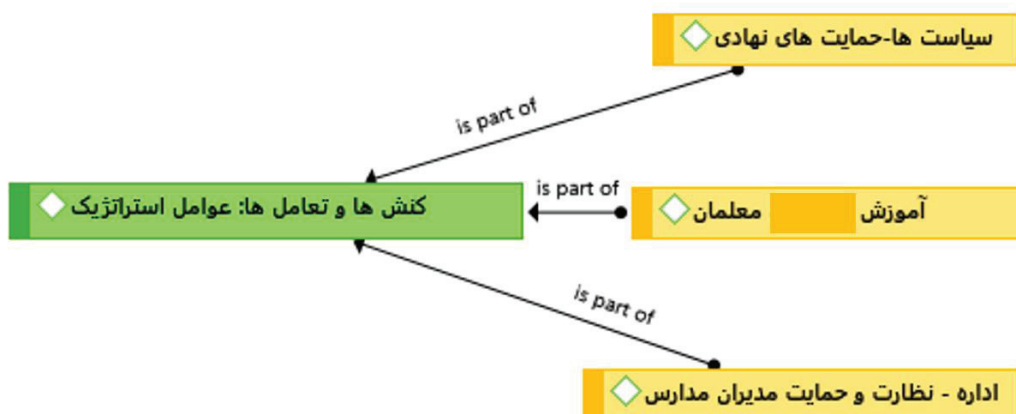
دو کد محوری این پارادایم (شرایط مداخله گر) متناسب با مبانی نظری ایرادشده، شامل پرداخت حقوق- مزایا و مشوق ها و اخلاق حرفه‌ای معلمان، به شرح خروجی شکل ۴ است:

شکل ۴. اجزای عوامل اقتصادی و اجتماعی

عوامل استراتژیک (کنش‌ها و تعامل‌ها)

سه کد محوری این پارادایم (عوامل استراتژیک) متناسب با مبانی نظری ایرادشده، شامل سیاست‌ها-حمایت‌های نهادی، آموزش معلمان و اداره - نظارت و حمایت مدیران مدارس به شرح خروجی شکل ۵ است:

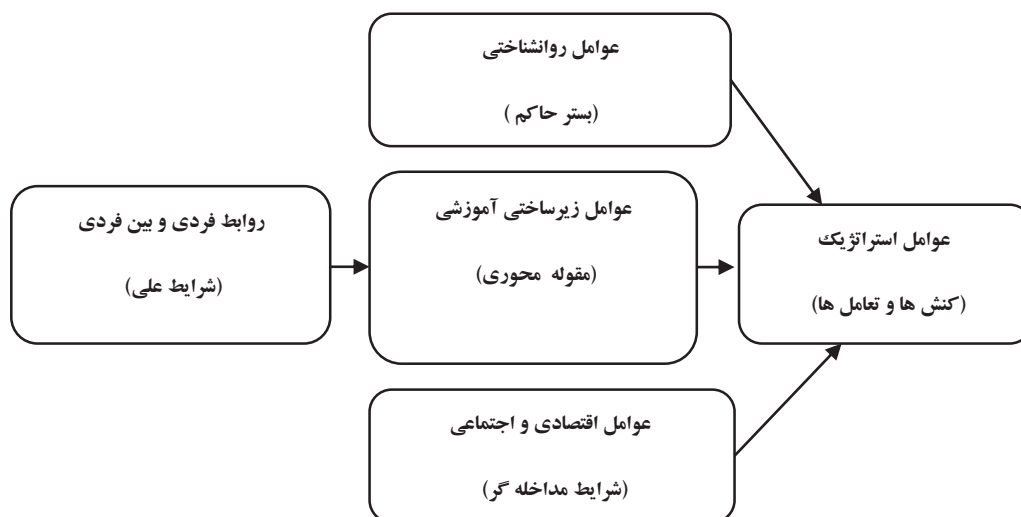

شکل ۵. اجزای عوامل استراتژیک

جدول ۲. تشکیل پارادایم متناظر با کدهای استخراج شده با مبانی نظری، نظرات شرکت کنندگان

کد انتخابی	کد محوری	مبانی نظری	شرکت کننده
	برقراری ارتباط چند سویه	شیبت‌الحمیدی و آقاهادی (۱۳۹۶)	۶-۳
عوامل فردی و بین فردی	توجه به ویژگی‌های دانش آموزان	وولانداری و همکاران (۲۰۲۰)	۷-۵-۳
	شیوه‌های نو در یاددهی معلمان	اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)	۶-۴-۳-۲-۱
	محتوا و مطالب درسی و آموزشی	شهرکی‌پور (۱۳۹۱)	۷-۵-۳-۲-۱
	آینکاک و همکاران (۲۰۱۷)، اتوکودو (۲۰۱۴)	کامبیز (۲۰۱۸)، آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)، اتوکودو (۲۰۱۴)	
	آینکاک (۲۰۱۴)	آینکاک (۲۰۱۴)	
عوامل زیرساختی آموزشی	امکانات کلاسی و تجهیزات فناورانه	شهرکی‌پور (۱۳۹۱)، آیدیدیک (۲۰۱۶)	۶-۲-۱
	زیرساخت محیطی و جو مدرسه	وو و همکاران (۲۰۱۴)، چیگوننا و چیگوننا (۲۰۱۰)، آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)، کامبیز (۲۰۱۸)، آینکاک (۲۰۱۴)	
	آمادگی روانی و ذهنی معلمان	شیبت‌الحمیدی و آقاهادی (۱۳۹۶)	
عوامل روان‌شناختی	آمادگی روانی و ذهنی معلمان	کامبیز (۲۰۱۸)، وولانداری و همکاران (۲۰۲۰)، هانینگ و همکاران (۲۰۲۰)	۲-۱
	اخلاقی حرفه‌ای معلمان	ارماواتی و اومار (۲۰۲۰)، بارت و همکاران (۲۰۱۹)، کامبیز (۲۰۱۸)	
		آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)	
		گاریرا (۲۰۱۷)، آیدیدیک (۲۰۱۶)	
		شیبت‌الحمیدی و آقاهادی (۱۳۹۶)	
		آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)	۶-۳-۱
		آیدیدیک (۲۰۱۶)، آینکاک (۲۰۱۴)	
		اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)	
		درکانگ-دری و آگیلی (۲۰۲۱)	
		اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)	۷-۶-۵-۴-۳-۱

۷-۵-۴-۳-۲-۱	آیدیک (۲۰۱۶) ندگوا (۲۰۱۴) فاروق و همکاران (۲۰۱۱)	پرداخت حقوق، مزایا و مشوق‌ها	عوامل اقتصادی و اجتماعی
۷-۴-۳	نصیریان‌نمرین و همکاران (۱۳۹۸) فاروق و همکاران (۲۰۱۱) درک‌کنگ-دری و آگیلی (۲۰۲۱) نصیریان‌نمرین و همکاران (۱۳۹۸)	سطح اجتماعی- اقتصادی والدین	
۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	ندگوا (۲۰۱۴)، آی‌کاک و همکاران (۲۰۱۷)، الادوان و اسمدلی (۲۰۱۲) کو (۲۰۰۸) الادوان و اسمدلی (۲۰۱۲)، چیگوننا و چیگوننا (۲۰۱۰)، گاریرا (۲۰۲۰)، اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)	سیاست‌ها و حمایت‌های نهادی	عوامل استراتژیک
۷-۴-۲	ثبیت‌الحمدی و آقاهادی (۱۳۹۶)	آموزش معلمان	
۵-۴-۳-۲-۱	درک‌کنگ-دری و آگیلی (۲۰۲۱) گاریرا (۲۰۱۷)، تریسنو و نوردیانتو (۲۰۱۴)، وو و همکاران (۲۰۱۴) بوش و گلاور (۲۰۱۴)، ندگوا (۲۰۱۴)	اداره، نظارت و حمایت مدیران مدارس	

شکل ۶. مدل پژوهشی توسعه یافته عوامل موثر بر کیفیت آموزش از دیدگاه معلمان
(منبع: خروجی مصاحبه با خبرگان متناظر با مبانی نظری)

بحث و نتیجه گیری

در این بخش تحلیل واکاوی سؤال پژوهش به همراه نتایج کلی از این مطالعه ارائه می شود.

سوال اول: شرایط علی موثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟

این پارادایم با عنوان پارادایم شرایط علی متناظر با روابط فردی و بین فردی معلمان، مدیران، مسئولان، والدین و... در محیط مدرسه و یا خارج از محیط مدرسه اما مرتبط با شرایط تحصیلی آنها است. سه کد محوری این پارادایم (شرایط علی) متناسب با مبانی نظری ایرادشده، شامل برقراری ارتباط چند سویه، توجه به ویژگی های دانش آموزان و شیوه های نو در یاددهی معلمان است. شرایط علی در قالب روابط بین فردی و فردی می تواند به عنوان بخشی از عوامل موثر در آموزش از سوی معلمان، بر کیفیت آموزشی دانش آموزان اثربخش باشند. نتیجه تائید این سؤال با این عنوان که شرایط علی حوزه کیفیت آموزشی مدارس از طریق عوامل موثر آموزش کدام است؟ برقراری ارتباط چند سویه، توجه به ویژگی های دانش آموزان و شیوه های نو در یاددهی معلمان به عنوان سه مفهوم کاربردی مؤثر بر کیفیت آموزش مدارس از طریق عوامل موثر آموزشی از منظر خبرگان در کدهای مستخرج از مصاحبه های صورت گرفته تعیین شده است و می تواند با نتایج شیبیت الحمدی و

آقاهادی (۱۳۹۶)، وولاننداری و همکاران (۲۰۲۰) و اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷) همسو باشد که به نوعی از اثرات ارتباط مناسب و یا نامناسب معلمان، والدین، مدیران، مسئولین و... بر افزایش و یا کاهش میزان کیفیت آموزشی در بخش عوامل موثر آموزشی حکایت داشته است.

در همین زمینه شرکت کننده شماره ۳ این گونه اظهار داشته است که "برخی دانش آموزان، دنبال خلاقیت و پژوهش می‌گردند که کارشان را انجام دهند و در این بخش، نباید خیلی معلم دانش آموز را بترساند که وقتی دانش آموز پای تخته می‌آید از ترس معلم همه چیز را فراموش کند. همچنین، اگر ارتباط اولیا با معلم، ارتباط معلم با دانش آموز و ارتباط معلم با دیگر همکاران خودش در مدارس دیگر و همه این‌ها را اگر جمع‌آوری کنیم و در کنار هم بگذاریم، می‌شود یک آموزش مطلوب و پیشرفت آموزشی بهتر. در جای دیگر، شرکت کننده شماره ۶ این‌طور عنوان داشته که "یک رابطه عاطفی بین معلم و دانش آموز ایجاد شود." چون اگر یک رابطه عاطفی ایجاد شود، یعنی معلم و دانش آموز همدیگر را درک کنند و قبول داشته باشند، قطعاً کمک خواهند کرد تا فرآیند یاددهی-یادگیری به خوبی اتفاق بیفتد. تمامی اظهارات شرکت کنندگان دال بر تأثیر ارتباطات فردی و بین فردی و همچنین ویژگی‌های شخصی و ارتباطی معلمان، دانش آموزان و... به عنوان شرایط علی مؤثر بر کیفیت آموزشی مدارس بوده است.

سوال دوم: مقوله‌های محوری موثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟

این پارادایم با عنوان پارادایم مقوله‌های محوری متناظر با مؤلفه‌های زیرساختی و آموزشی در محیط مدرسه است. سه کد محوری این پارادایم (مقوله محوری) متناسب با مبانی نظری ایرادشده شامل محتوا و مطالب درسی و آموزشی، امکانات کلاسی؛ تجهیزات فناورانه و زیرساخت محیطی و جو مدرسه است:

فضای ارتباطی و روابط در مدارس، در کنار ورود به موارد فناوری به‌ویژه فناوری آموزش از راه دور و مجازی آنلاین که در دو سه سال اخیر بسیار مهم‌تر نیز شده است در کنار زیرساخت محتوای آموزشی از کتب درسی گرفته تا سایر موارد می‌تواند به نوعی در جواب سؤالی باشد که با این عنوان مطرح شده است؛ مقوله محوری حوزه کیفیت آموزشی مدارس از طریق عوامل موثر آموزش کدام است؟ در جواب به این سؤال می‌توان مطرح کرد که مؤلفه‌های زیرساختی و آموزشی شامل محتوا و مطالب درسی و آموزشی، امکانات کلاسی؛ تجهیزات فناورانه و زیرساخت محیطی و جو مدرسه

می‌توانند به‌عنوان بخشی از عوامل موثر در آموزش از سوی معلمان، بر کیفیت آموزشی دانش آموزان اثربخش باشند. نتیجه تائید این سؤال با این عنوان که مقوله محوری (مؤلفه‌های زیرساختی و آموزشی) حوزه کیفیت آموزشی مدارس از طریق عوامل موثر آموزش کدام است؟، محتوا و مطالب درسی و آموزشی، امکانات کلاسی؛ تجهیزات فناورانه و زیرساخت محیطی و جو مدرسه است که به‌عنوان سه مفهوم کاربردی مؤثر بر کیفیت آموزشی مدارس از طریق عوامل موثر آموزشی از منظر خبرگان در کدهای مستخرج از مصاحبه‌های صورت گرفته تعیین شده است و می‌تواند با نتایج شهرکی‌پور (۱۳۹۱)، شیب‌الحمدی و آقاهادی (۱۳۹۶)، وولاندری و همکاران (۲۰۲۰)، هانینگ و همکاران (۲۰۲۰)، ارماواتی و اومار (۲۰۲۰) و بارت و همکاران (۲۰۱۹) کامبز (۲۰۱۸)، آی‌کاک و همکاران (۲۰۱۷)، گاریرا (۲۰۱۷) اتوکودو (۲۰۱۴)، آنکیا (۲۰۱۴)، آبی‌دیک (۲۰۱۶)، و و همکاران (۲۰۱۴)، چیگونو و چیگونو (۲۰۱۰) همسو باشد که به‌نوعی از اثرات مهمی حکایت دارد که از آن به‌عنوان ابتدای مسیر موفقیت آموزشی یاد شده است.

در همین زمینه شرکت‌کننده شماره ۱ این‌گونه اظهار داشته است که "من اعتقاد دارم یکی از عملی که خود معلم بایستی به دانایی مسلط باشد معلم باید در درسی که ارائه می‌دهد و به مدرسه‌ای که درس می‌دهد کلاس ورشته‌ای که درس می‌دهد یعنی در ابتدایی کل درس‌ها در متوسطه یک درس خاص مسلط به درس باشد. همچنین وقتی توان علمی معلم بالا باشد قدرت رهبری و راهبردی او هم بالا است. به نظر می‌رسد، معلم‌هایی که بهتر می‌توانند از این خلاقیت خودشان استفاده کنند بعضاً موفق‌ترند. ما دیدیم که یک معلم و یک معلم دیگر هر دو از یک دانشگاه لیسانس می‌گیرند و فارغ‌التحصیل می‌شوند معدل‌های یکسانی ندارند مثلاً افرادی که الآن معلم موفق‌تری است شاید معدلش یک کم پایین‌تر هم هست اما در محیط مدرسه می‌بینیم که معلم خیلی خوب کار می‌کند چرا چون خلاقه، چون از روش‌های خلاقانه استفاده می‌کند". در ادامه یکی دیگر از شرکت‌کننده‌ها اظهار داشته، "پیش‌آمده که سر کلاس اگر ندانیم چه چیزی می‌خواهیم تدریس کنیم و از دانش آموز هم نپرسیم خوب نمی‌توانیم تدریس کنیم چون محتوا فراموش شده و از آن طرف سر کلاس معلم بسیار با سواد توانایی کلاس داری و مدیریت کلاس را ندارد نمی‌تواند دانش آموز را ساکت کند و این لقمه غذای علمی را در دهان دانش آموز قرار دهد. نمی‌تواند مدیریت و گروه‌بندی کند و دانش آموز محور عمل کند، پس نتیجه کلاس خوب در نمی‌آید" (شرکت‌کننده شماره ۲). در ادامه،

شرکت‌کننده شماره ۳ عنوان کرده "این‌که معلم تسلط کافی بر آموزش داشته باشد تسلط کافی بر روش‌های تدریس و روانشناسی کودک داشته باشد و همه این‌ها را که معلم باید بلد باشد و یاد گرفته باشد و مطالعه داشته باشد، می‌تواند که سر کلاس آموزش مطلوبی را ارائه دهد"؛ یعنی یک معلم بدون مطالعه و برنامه و طرح درس اگر سر کلاس برود خودبه‌خود نمی‌تواند آن آموزشی را که لازم است به دانش‌آموز ارائه دهد و دانش‌آموز وقتی که متوجه شود که معلم دست‌وپاشکسته کار می‌کند و معلم پراکنده کار می‌کند، دیگر در بحث آموزش درست دقت نمی‌کند و خیلی دانش‌آموزان هستند که خیلی تیزبین هستند و شاید معجم معلم را هم بگیرند. همچنین شرکت‌کننده شماره چهارم بر این اعتقاد بوده که از نظر ارتقا رهبری که یک معلم باید مدیریت زمان و مدیریت کلاس را به نحو احسن مطالعه کرده باشد و به‌روز شده باشد بدین معنا که اگر الآن که در فضای مجازی هست در اندک زمان بتواند چیزهای اندک را مفید و مختصر به سمع و نظر دانش‌آموزان برساند و در مدیریت کلاسی هم بتواند آن شایستگی‌های عملی را نشان بدهد و برای بچه‌ها الگو باشد. همچنین شرکت‌کننده شماره ۶ اظهار داشته "آموزش‌ها باید به‌صورت فعال باشد و دانش‌آموزان در این بین، منفعل نباشند. به خاطر اینکه فرآیند یاددهی و یادگیری یک فرآیند دوطرفه بین معلم و دانش‌آموز است و به نظر می‌رسد، معلمانی موفق هستند که مدیریت و کلاس داری مطلوب و یا نزدیک به شرایط مطلوب را دارا هستند".

سوال سوم: کنش‌ها و تعاملات موثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟

این پارادایم با عنوان پارادایم کنش و تعامل‌ها، متناظر با عوامل استراتژیک معلمان، مدیران، مسئولان و... در محیط مدرسه و یا خارج از محیط مدرسه اما مرتبط با شرایط تحصیلی آن‌ها است. سه کد محوری این پارادایم (عوامل استراتژیک) متناسب با مبانی نظری ایرادشده شامل سیاست‌ها-حمایت مای نهادی، آموزش معلمان و اداره-نظارت و حمایت مدیران مدارس است:

نتایج بسیاری از مطالعات همسو با نتایج به‌دست‌آمده متناظر با کدهای مستخرج از مصاحبه‌های عمیق با خبرگان بخش آموزش مبتنی بر اثربخشی عوامل استراتژیک بر کیفیت آموزش بوده است. این نتایج در قالب سیاست‌ها-حمایت‌های نهادی، آموزش معلمان و اداره-نظارت و حمایت مدیران مدارس برجسته شده است و همسو با نتایج نصیریان‌ثمرین و همکاران (۱۳۹۸)، ندگوا (۲۰۱۴)، آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)، الادوان و اسمدلی (۲۰۱۲)، کو (۲۰۰۸)، چیگونو و چیگونو (۲۰۱۰)،

گاریرا (۲۰۲۰)، اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷)، شیبت‌الحمدی و آقاهادی (۱۳۹۶)، درکانگ-دری و اگبلی (۲۰۲۱)، گاریرا (۲۰۱۷)، تریسنو و نوردیانتو (۲۰۱۴)، وو و همکاران (۲۰۱۴) و بوش و گلادور (۲۰۱۴) است که همگی چه به‌طور مستقیم و چه به‌طور غیرمستقیم بر اثرات مؤلفه‌های عوامل استراتژیک بر ارتقاء و یا کاهش آموزش کیفی مبتنی بر عوامل موثر آموزشی در قالب عوامل استراتژیک تأکید داشته‌اند. زیرا به نظر می‌رسد، حمایت‌های دولتی و نهادی و همچنین برنامه‌ریزی وزارتی و تدوین سند چشم‌انداز برای آینده مسیر جهت توسعه آموزش کیفی یکی از موارد مهم و ضروری است و با وجود تلاش‌های همه‌جانبه مدیران و معلمان و اولیاء دانش آموزان و حتی ارتقاء روابط مابین آن‌ها، بدون در نظر گرفتن شرایط حقوقی، مستندات قانونی، حمایت‌های مالی و معنوی و تدوین برنامه‌ها، بخشنامه‌ها و رویه‌هایی که به‌نوعی بر امر آموزش کیفی مؤثر هستند، عوامل موثر آموزش شکل درست و اصولی به خود نمی‌گیرد. در همین باره شرکت‌کنندگان نیز نظرات مشابهی داده و موارد فوق را تا حدودی تأیید کرده‌اند. به‌عنوان مثال شرکت‌کننده‌ای، این‌طور عنوان می‌کند که "تفسیرهای متفاوتی از یک بخشنامه وجود دارد مثلاً گاهی می‌گوییم که این بند و تبصره مشکل دارد اما وقتی با وزیر یا معاون صحبت می‌کنیم و استدلال‌های اول را می‌شنویم متوجه می‌شویم که ما متوجه منظور وی نشده‌ایم و مطلب را درست متوجه نشده‌ایم" (شرکت‌کننده شماره ۱) و در ادامه دیگر «شرکت‌کننده شماره ۲ اظهار می‌کند، "مهم‌ترین عواملی که می‌توان نام برد که آموزش بهتر صورت بگیرد اینکه سازوکار آموزش را آماده کنیم. یکی آموزش معلمان یکی تجهیز کردن معلمان به علوم کاربردی تدریس است. در کتاب روش تدریس یک سری روش‌های تدریس به معلمان آموزش داده می‌شد و قطعاً با حضور یک سری از معلمان که جدیداً به آموزش و پرورش آمده‌اند مثل حق‌التدریس‌ها، ماده ۲۸‌ها، نهضتی‌ها که این کتاب را نخوانده‌اند این را پاس نکرده‌اند پس نیاز است یک سری دوره برای این‌ها گذاشته شود؛ که جدیداً در دانشگاه فرهنگیان دوره‌ها را گذاشته‌اند و همچنین نظام آموزش رسمی آموزش و پرورش ما بر اساس یک سند تحول بنیادین قرار است که کارکنیم. یک نظامی بوده که قبلاً اتفاق می‌افتاده و صورت گرفته. امروز آمده و سال ۹۰ یک سند تحول بنیادین را نوشتن و خیلی چیزها را در نظر گرفته‌اند و خیلی کامل است. اگر بر اساس سند تحول بنیادین باشد و ما سازوکار سند تحول بنیادین را و چیزهایی را که نیاز دارد را در نظر بگیریم خیلی جلو هستیم".

شرکت‌کننده شماره ۳ نیز این‌طور می‌گوید " یکی هم فرستادن بخشنامه‌های دست و پاگیر و کارهای اضافه هست که دانش‌آموز ابتدایی طرح کرامت و طرح جابر را اجرا کنند گلستان خوانی را اجرا کند. طرح نماز را اجرا کند و فعالیت‌های بیش‌ازحد پرورشی که آموزش ضعیف می‌شود و توجه به آموزش کمتر می‌شود" و شرکت‌کننده شماره ۴ اظهار می‌گوید "سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ که قبلاً نوشته شده و به سمع و نظر رهبری هم رسیده و تأیید شده خیلی عالی است، اما در مرحله اجرا ضعف داریم و زیربناها آماده نیست و مشکلات هست و به نحو احسن مدیریت و نظارت انجام نمی‌دهیم و اگر این کار که روی کاغذ است در عمل اتفاق بیفتد خیلی آینده خوبی خواهد داشت و در ادامه اگر آموزش و پرورش به نحو مطلوب دیده شود و اگر به آموزش و پرورش به‌عنوان اولین وزارت خانه نگاه شود و اهمیت و بهاداده شود. معلم به جایگاه اول خودش برگردد، به نظر من یک جامعه خوب و ایدئال را خواهیم داشت. همان‌طوری که کشورهای توسعه یافته اولین چیزشان معلم است و اولین دیدگاه استفاده از معلم کارآمد و عالی است. همین شرکت‌کننده اظهار می‌کند اخیراً و بیشتر در آینده، تمام پذیرش‌های تربیت‌معلم دانشگاه فرهنگیان انجام می‌گیرد. اگر واقعاً این‌طور باشد و معلم به‌روز باشد و توانایی کسب کند و بعد سر کلاس حاضر شود آینده خوبی خواهیم داشت."

شرکت‌کننده شماره ۵ بیان کرده است "از جهتی نیز، گاهی اوقات دانش‌آموزان برای یادگیری نکاتی را اشاره می‌کنند و در رفتارشان بروز می‌دهند که حقیقتاً می‌تواند تأثیرگذار باشد. پس بیجا نیست که بخشی از معلم محوری را به دانش‌آموز محوری برگردانیم و می‌تواند در روند آموزش تأثیرگذار باشد. در روند یادگیری چند مفهوم است که می‌تواند تأثیرگذار باشد. اول اینکه دانش‌آموز اگر قرار باشد خوب بتواند یاد بگیرد باید آرامش داشته باشد و بخش بزرگی از آن آرامش، ناشی از عنصر خانواده هست که خانواده خود مجموعه‌ای است که ابتدایی‌ترین نهاد اجتماعی است و در روند آموزش غیر حذف است و نمی‌شود این موضوع را کتمان کرد و آرامش و شناخت از دانش‌آموز برای معلم می‌تواند مهم باشد. همچنین شما اگر در جوامع بشری توسعه یافته کشورهای مثل ژاپن، آلمان و انگلستان و کشورهای توسعه یافته که حقیقتاً در مسائل علمی، اقتصادی و صنعتی نمود دارد نگاه کنید، اولین جایگاه و رتبه از نظر عموم اجتماع، متوجه معلم‌ها است. قداست

و شخصیت بخشیدن به معلمین در جامعه کشورهای به ویژه اروپایی و در رأس آن، آلمان حرف اول را می زند."

شرکت کننده شماره ۶ نیز این طور عنوان کرده " که فرض کنید مثلاً فرد آمده لیسانس ادبیات گرفته اما رئیس اداره جهاد کشاورزی شده است. خوب، مسلم است که برای چنین پستی لیسانس ادبیات نمی تواند کارایی داشته باشد. پس اشتباه در به کار گرفتن افراد در عدم نتیجه گیری مؤثر بوده و بعضی وقت ها هم به نظر من بدفهمی هم هست، ولی تأمل نیست. مثلاً آقای علی احمدی در زمان ریاست جمهوری احمدی نژاد، به عنوان وزیر آموزش و پرورش انتخاب شد، اما یک روز هم سابقه کار در آموزش و پرورش را نداشت. مسلماً این فرد نمی تواند در این سمت ایفای نقش کند، اما به فرض دکتر فانی از معلمی روستا شروع کرده است، بعد سمت مدیر یا مدیر کل و... انتخاب شده بود، پس مسلماً این فرد، ساختار آموزش و پرورش را می شناسد و می تواند موفق باشد."

شرکت کننده دیگری (شماره ۷) نیز بیان داشته " به نظر من باید جوی در مدرسه حاکم باشد که علاوه بر کادر مدرسه و قسمت آموزشی، خود آموزش و پرورش اداره و کادر اداره و حتی وزارت خانه از خدمات منطقی کادر آموزشی هم حمایت بکنند. به عنوان مثال اگر یک مدیری یا معلمی یک دانش آموزی را به دلیل خلاف و درس نخواندن و کارهای دیگر سرزنش کنند و گاهی نیاز به داد کشیدن سر دانش آموز باشد و دانش آموز به حراست اداره شکایت کند نباید حتماً همه کادر از دانش آموز حمایت کنند و بگویند که دانش آموز راست می گویند و کادر آموزشی دروغ می گویند اینجا است که اگر این ها از معلم و مدیر مدرسه حمایت کنند، این اتفاقات نمی افتد و خود دانش آموز و اولیا اگر از کادر مدرسه و آموزش حساب ببرند، پیشرفت آموزش بهتر خواهد شد و شاید شاکله نظام و بی اهمیتی به مقام معلم بیشترین تقصیر را دارد. جایگاه معلم در بسیاری از کشورها، از یک پزشک که با جسم انسان سروکار دارد بالاتر است؛ بنابراین به این نکته توجه کنیم و متأسفانه بالادستی ها به این نکته کمتر توجه کرده اند."

سوال چهارم: بستر حاکم موثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟

این پارادایم با عنوان پارادایم بستر حاکم، متناظر با عوامل روان شناختی معلمان، مدیران، والدین و... در محیط مدرسه و یا خارج از محیط مدرسه اما مرتبط با شرایط تحصیلی آنها است. دو کد محوری این پارادایم (بستر حاکم) متناسب با مبانی نظری ایراد شده، شامل آمادگی روانی و ذهنی معلمان و

اخلاق حرفه‌ای معلمان، است. با توجه به این که بخشی از مشکلات کیفیت آموزش مبتنی بر عوامل موثر آموزشی از مشکلات ذهنی و روانی و همچنین شرایط کاری و حرفه‌ای معلمان در ارتباط با دانش آموزان و مدیران و والدین شکل می‌گیرد، نام‌گذاری و منسوب کردن این مفاهیم به مؤلفه‌ها و عوامل روان‌شناختی بی‌ربط نیز نبوده‌اند. به‌رحال آمادگی معلمان قبل از ورود به کلاس از طرق مختلف می‌تواند قداست معلمان را حفظ و موفقیت‌های آینده آموزش کیفی را نیز تحت تأثیر قرار دهد و می‌تواند به‌نوعی در جواب سؤال سوم این مطالعه با این عنوان که بستر حاکم حوزه کیفیت آموزشی مدارس از طریق عوامل موثر آموزش کدام است؟ تبیین شود. زیرا نتایج بسیاری از مطالعات همسو با نتایج به‌دست آمده متناظر با کدهای مستخرج از مصاحبه‌های عمیق با خبرگان بخش آموزش بوده است. این نتایج همسو با نتایج شیبیت‌الحمیدی و آقاهادی (۱۳۹۶)، آیکاک و همکاران (۲۰۱۷)، آیدیک (۲۰۱۶)، آنکیا (۲۰۱۴)، کو (۲۰۰۸)، اینگوارسن و همکاران (۲۰۰۷) و درکانگ-دری و اگبلی (۲۰۲۱) است که همگی چه به‌طور مستقیم و چه به‌طور غیرمستقیم بر اثرات روانی آمادگی معلمان از نظر ذهنی و روانی و همچنین اثرات اخلاق حرفه‌ای در بین آن‌ها بر ارتقاء آموزش کیفی مبتنی بر عوامل موثر آموزشی تأکید داشته‌اند. زیرا به نظر می‌رسد، معلمانی که با آمادگی مناسب و مطلوب در کلاس درس حاضر می‌شوند ضمن انتقال انگیزه به دانش آموزان، باعث می‌شوند این انرژی در بین دانش آموزان ضعیف‌تر برای رسیدن به سطح مطلوب کلاسی نیز، بارور و آزاد شود. در همین زمینه نیز، یکی از شرکت‌کنندگان (شماره ۱) این‌گونه اظهار داشته است که "معلمان بعضاً گله‌مند نسبت به سطح درآمدشان سطح حقوقشان یا شاید برایشان مشکلاتی ایجاد می‌کند. باین حال من اعتقاد دارم که همه این‌ها با عشق و علاقه‌ای که معلم به کارش دارد می‌تواند انجام شود." همچنین شرکت‌کننده شماره ۳ عنوان کرده "مرحله دوم ارتباطش با دانش آموزان هست که مدیر باید بتواند ارتباط صمیمی با دانش آموزان برقرار کند دانش آموز در مدرسه احساس امنیت و آرامش بکند و بداند که هر مشکلی داشته باشد مدیر واقعاً مشککش را حل می‌کند و مدیر می‌تواند راهنمایی و رهبری کند." در ادامه نیز یکی دیگر از مصاحبه‌شوندگان (شماره ۴) این‌گونه گفته "که الآن در فضای مجازی هم به جورایی نقش آموزش و تعلیم و تعلم را کم‌رنگ می‌بینیم و حتی نقش دیداری معلم که حذف شده یک مقاداری مشکلات ایجاد کرده بنابراین معلم نقش پیامبر را دارد و می‌تواند به بهترین نحو راهنمایی کند" و در ادامه فرد دیگری اظهار داشته، "معلم باید وقتی

دانش آموز در کلاسش ورود پیدا می کند، دانش آموز را روانکاو و روانشناسی کند و دانش آموز را بشناسد. با نگاهی که از دانش آموز در ذهن می گیرد از رفتارها و گفتار و مرام و منش دانش آموز، اگر دانش آموز را شناخت و اگر دانش آموزی آمادگی نداشت توانست او را ریلکس کند، آماده کند برای کلاس قطعاً یک رابطه ای برقرار شده بین آموزگار و آموزش پذیر، بین معلم دانش آموز، بین معلم و متعلم برقراری ارتباط توأم منطقی. و به نظر من بر اساس تجاربی که دارم نکته ای که در روند یادگیری خیلی حائز اهمیت است، رابطه ای است بین معلم و متعلم و یک رابطه روحی و روانی است. اگر دانش آموز شیفته اخلاق و منش معلمش شد قطعاً به درک از درس علاقه و واکنش مثبت نشان می دهد و هم در حضور معلم در کلاس و هم بعد از اتمام کلاس می تواند درس را راحت تر یاد بگیرد، ولی اگر رابطه بین معلم و دانش آموز برقرار نشود، دانش آموز از معلم بدش بیاید از درس هم بدش می آید اگر از رأس بدش آمد به هر طریقی که معلم بخواهد مطالب را به دانش آموز تفهیم کند بسیار کار سخت و سنگینی است" (شرکت کننده شماره ۵).

شرکت کننده شماره ۶ بیان داشته است "باید خدا رو شکر کرد که توی نظام تعلیم و تربیت، بالای ۹۰٪ از معلمان اسیر مسائل حاشیه ای نشدند و با آن عشقی که به کارشان و معلمی داشته و درواقع وجدان کاری خوبی که داشتند، در این زمینه آن ها را موفق کرده و کم کاری در آموزش نکردند". در نهایت شرکت کننده دیگری این طور بیان داشته که "درحالی که بعضی می گویند اگر پرورشی ۱۰۰ باشد بهتر است، هرچه که در مدرسه معلم و مدیر بخواهد دانش آموز را پرورش بدهد به راه راست به راه خوب به اخلاق خوب و به تشکیلات سوق دهد زمانی که از مدرس بیرون را و وارد فضای مجازی شد، از همان جا دیگر صحبت های معلم و مدیر مدرسه دیگر بر دانش آموز اثر نخواهد داشت. پس بهتر است دانش آموز را بیشتر آزاد بگذاریم و فضا را باز بگذاریم و فضای مجازی را ببیند و با فضای آموزشی مدرسه مقایسه کند که کدام برایش بهتر است و دانش آموز به این نتیجه خواهد رسید که فضای آموزشی مدرسه برایش بهتر است" (شرکت کننده شماره ۷).

سوال پنجم: شرایط مداخله گر موثر بر کیفیت آموزش مدارس کدام است؟

این پارادایم با عنوان پارادایم شرایط مداخله گر متناظر با عوامل و یا مؤلفه های اقتصادی و اجتماعی معلمان، مدیران، والدین و... در محیط مدرسه و یا خارج از محیط مدرسه، اما مرتبط با شرایط

تحصیلی آن‌ها است. دو کد محوری این پارادایم (شرایط مداخله‌گر) متناسب با مبانی نظری ایرادشده، شامل پرداخت حقوق-مزایا و مشوق‌ها و اخلاق حرفه‌ای معلمان است. مؤلفه‌های اقتصادی به‌عنوان یکی دیگر از بخش‌های مدل پارادایمی بر اساس شیوه کیفی با فن داده بنیاد در بخش کنش‌ها و تعامل‌ها در این پژوهش در نظر گرفته شده است. بر این اساس، اقتصاد، شاخه‌ای از علوم اجتماعی است که به تحلیل تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات می‌پردازد. کانون توجه دانش اقتصاد بر این است که عوامل اقتصادی چگونه رفتار و تعامل می‌کنند و اقتصادهای مختلف چگونه کار می‌کنند. در این راستا، یک تقسیم‌بندی اولیه کتاب‌های پایه‌ای اقتصاد، اقتصاد خرد در برابر اقتصاد کلان است. اقتصاد خرد، رفتار عوامل پایه‌ای اقتصاد، شامل عوامل فردی مانند خانوارها و شرکت‌ها یا خریداران و فروشندگان را بررسی می‌کند. در مقابل اقتصاد کلان، کلیت اقتصاد و عوامل مؤثر بر آن شامل بیکاری، تورم، رشد اقتصادی و سیاست پولی و مالی را تحلیل می‌کند.

از سوی دیگر، اجتماع نیز، جمع شدن فرد و یا افراد و یا تجمع‌های سازمانی در راه رسیدن به موفقیت در کسب‌وکار متناسب با زمینه‌های اجتماعی و ارتباطات درون تیمی و سازمانی است با توجه به ارتباط محیط اجتماعی و همچنین اثرات مؤلفه‌های اقتصادی، این دو به‌عنوان شرایط مداخله‌گر مطرح شده و که می‌توانند به‌نوعی در جواب سؤال چهارم این مطالعه با این عنوان که شرایط مداخله‌گر حوزه کیفیت آموزشی مدارس از طریق عوامل موثر آموزش کدام است؟ تبیین شود. نتایج بسیاری از مطالعات همسو با نتایج به‌دست آمده متناظر با کدهای مستخرج از مصاحبه‌های عمیق با خبرگان بخش آموزش مبتنی بر اثربخشی عوامل اقتصادی و اجتماعی بر کیفیت آموزش بوده است. این نتایج در قالب مشکلات مالی و پرداختی به معلمان و همچنین سطوح اجتماعی و خانوادگی خانواده‌ها برجسته شده است و همسو با نتایج آبی‌دیک (۲۰۱۶)، ندگوا (۲۰۱۴) و همچنین نصیریان‌ثمرین و همکاران (۱۳۹۸)، فاروق و همکاران (۲۰۱۱) و درکانگ-دری و اگبلی (۲۰۲۱) است که همگی چه به‌طور مستقیم و چه به‌طور غیرمستقیم بر اثرات مؤلفه‌های اقتصادی معلمان و خانوارها بر ارتقاء و یا کاهش آموزش کیفی مبتنی بر عوامل موثر آموزشی در قالب شرایط مداخله‌گر تأکید داشته‌اند. زیرا به نظر می‌رسد، معلمانی که فارغ از مشکلات مالی و یا انگیزشی در کلاس حاضر می‌شوند و دانش‌آموزانی که در خانواده مشکلات مالی کمتری را تجربه می‌کنند شاید

دغدغه‌های خواندن درس و ادامه تحصیل در شرایط فعلی که وضعیت اقتصادی داخلی، نامبهم و بی‌ثبات است را نداشته باشند و یا کمتر دچار مشکل شوند از این رو برخی شرکت کنندگان نیز بر همین عقیده هستند. به طور مثال شرکت کننده شماره یک بیان کرده "معلمان بعضاً گله‌مند نسبت به سطح درآمدشان سطح حقوقشان یا شاید برایشان مشکلاتی ایجاد می‌کند. امروزه گفته می‌شود در فلان سایت فلان فیلم توسط معلم مشاهده شود وقت بگذارد و امتحان هم بدهید و هیچ اتفاقی نمی‌افتد. این گواهی که صادر می‌شود به صورت مجازی برای معلم با توجه به دوره‌هایی که دیده در ارزشیابی پایان سال ارزش و اهمیت ندارد." همچنین شرکت کننده دیگری اظهار داشته، "الآن اگر بررسی کنیم از نمره ۱۰۰-۸۵ نمره معلم‌ها ۲-۴ نمره مربوط به ضمن خدمت است که اگر این نمره را هم نداشته باشد اتفاقی برای معلم نمی‌افتد؛ بنابراین معلم انگیزه‌ای برای ارتقا علم خود ندارد از طرفی با بخشنامه‌ای تحت این عنوان که اگر مدرک بالاتری بگیرند مدرک آن‌ها اعمال نمی‌شود و جلو ارتقا علمی معلم را گرفتیم پس بستگی به علاقه معلم دارد. اگر ما انگیزه به معلم داده باشیم که برای چیزهایی که به صورت کلاسیک یاد گرفته یا داشته‌هایی که دارد دنبال راهکارهای جدید بگردد و راهکارهای خلاقانه به آن بدهیم، مشکل رهبری کلاس حل می‌شود منتها باید به معلم انگیزه بدهیم" (شرکت کننده شماره ۲). در جای دیگر، فردی دیگر بیان کرده، "معلم حق‌التدریس که سال‌ها است با حقوق کمی در جاهای دور و نزدیک تدریس کرده و می‌خواهد رسمی شود آن قدر موانع سر راه آن هست که می‌شود عاملی برای عدم انگیزه برای کار معلمی که می‌خواهد برای کار معلمی که می‌خواهد کار کند ولی سواد کافی ندارد" (شرکت کننده شماره ۲). "اینکه ما جا بیندازیم که اگر ۳-۴ ماه تابستان در اختیار شما است این یک فرصت مطالعه است ما برای تابستان معلم فکری نکرده‌ایم. معلم باید دنبال پروژه‌های علمی برود برای اینکه سطح علمی به روز شده را پیگیری کند که سال آینده یا یک ایده و علم جدید سر کلاس بیاید و امسالش مثل سال گذشته نباشد" (شرکت کننده شماره ۲). در ادامه شرکت کننده دیگری این طور گفته "که ارتباط مطلوب مدیر با معلم، زمانی که مدیر از زحمات معلم قدردانی کند و به مشکلات معلم توجه داشته باشد، باعث می‌شود، معلم دلسوزانه کار کند و کیفیت آموزشی یک مدرسه خود به خود به درجه بالاتری خواهد رسید" (شرکت کننده شماره ۳). کل نظام آن طور که باید و شاید به آموزش و پرورش اهمیت نمی‌دهد

و نمی‌توان شخص خاصی را مدنظر داشته باشیم. وقتی که در جامعه حقوق معلم از سایر کارمندان سایر ادارات کمتر است، وقتی که آن وجهه‌ای که باید داشته باشد را ندارد (شرکت کننده شماره ۴). در موارد بعدی شرکت کننده دیگری این طور عنوان داشته که "اولین مورد، انگیزه معلمان است. همکارانی که با انگیزه کار می‌کنند حتی در روابط اجتماعی و خارج از کلاس و در برخورد با آن‌ها که آن انگیزه، رغبت، روحیه اخلاق محوری و روحیه مثبت را دارند و مثبت نگر هستند؛ کلاس درس موفق‌تری دارند و در طول بازدیدها حتی شناختی که از بُعد بیرونی نسبت به همکاران داشتیم وقتی وارد کلاسشان شدم سؤالاتی پرسیدم و ارزیابی کردم دیدم که به همین طور است" (شرکت کننده شماره ۴). و در نهایت شرکت کننده شماره ۷ این طور بیان داشته که "دانش آموزی که استعداد و توانایی یادگیری بالایی دارد که خوب است، ما باید بیشتر روی دانش‌آموزانی کار کنیم که استعداد و توان ضعیف‌تری دارند. از طرفی امروزه خیلی از همکاران نمی‌دانند که اگر یک سال دیگر استمرار بگیرند و بمانند سال آینده پاداش به چه صورت داده می‌شود. پس انگیزه‌ای هم برای ماندن ندارند و شخص خاصی را هم نمی‌توان مقصود دانست" (شرکت کننده شماره ۷).

در نهایت این طور می‌توان نتیجه گرفت که در پاسخ به سوال اول، با توجه به این که روابط بین فردی فرایندی است که در آن یک فرد اطلاعات و احساسات خود را از طریق پیام‌های کلامی و غیر کلامی به یک فرد یا افراد دیگر می‌رساند. این توانایی موجب تقویت رابطه گرم و صمیمی با دیگران و رفع تضادها و تعارض‌ها می‌شود. دوستان نسبت به اعضای خانواده و برای زنان نسبت به مردان بیشتر است. روابط خانوادگی، روابط با همسالان، روابط عشقی و... همگی می‌توانند جزء روابط فردی قرار گیرند که در این مطالعه در قالب پارادایم شرایط علی قرار گرفته است. این بدان معنا است که فرض بر این است که علت اصلی شروع یک فعالیت کیفی آموزشی در بخش توانایی معلمان روابط فردی و همچنین بین فردی معلمان باشد. در روابط بین فردی مهارت‌های زیادی مؤثر هستند و وقتی در جریان یک ارتباط، پیام‌ها به صورت رمز کلامی انتقال می‌یابند به آن ارتباط، کلامی گویند که مهم‌ترین مهارت‌های ارتباط کلامی شامل سؤال کردن، تأیید کردن، تحسین کردن و تعبیر و تفسیر کردن است.

در ادامه نتایج سوال دوم می‌توان این طور عنوان داشت که زیرساخت‌ها، امکانات، سامانه‌ها و بناهایی است که به یک شهر، موسسه، یا کشور خدمت‌رسانی می‌کنند، مانند راه‌ها، مدارس و

زیرساخت‌های آموزشی. البته زیرساخت بیشتر جهت اشاره به زیرساخت شهری مانند جاده‌ها، پل‌ها، شبکه آب و فاضلاب دارد. این سازه‌های گوناگون معمولاً زیرساخت عمومی نامیده می‌شوند، اگرچه ممکن است به عنوان بخش خصوصی یا تشکیلات اقتصادی دولتی گسترش یافته و اداره شوند. ممکن است در دیگر موارد کاربردی، زیرساخت جهت اشاره به فناوری اطلاعات، کانال‌های غیررسمی و رسمی ارتباطات، ابزارهای گسترش نرم‌افزاری، شبکه‌های سیاسی و اجتماعی، یا اعتقادات مشترکی که اعضای گروه‌های خاص حفظ کرده‌اند؛ به کار رود. با این وجود به طور کلی می‌توان گفت که زیرساخت تشکیلات ساختاری را فراهم آورده و سامانه یا سازمان خادم را حمایت می‌کند، خواه این سامانه یک شهر، یک ملت، یا یک اجتماع باشد. زیرساخت‌های عمومی از دیرباز وجود داشته‌اند، اما گسترش سریع و همه‌جانبه آن‌ها پس از جنگ‌های جهانی و مسائل مدیریتی به وجود آمده باعث شد اهمیت بیشتری پیدا کنند. در بخش آموزشی نیز مانند سایر موارد، زیرساخت‌هایی وجود دارد که نبود آن‌ها به نبود امکانات پایه‌ای اشاره دارد می‌تواند روند عوامل موثر آموزشی مؤثر بر کیفیت آموزش از دیدگاه معلمان را تحت تأثیر قرار دهد.

در نهایت در بخش سوال سوم نیز این طور می‌توان نتیجه گرفت که عوامل استراتژیک به عنوان بخش بعدی مدل پارادایمی بر اساس شیوه کیفی با فن داده بنیاد در بخش شرایط مداخله‌گر، مطرح است. استراتژی، استراتژی یکی از ابزارهای مهم در موفقیت کسب و کارها است. استراتژی اهداف، منابع و مسیر درست برای رسیدن به موفقیت را به شما پیشکش می‌کند. اما شاید نتوان مفهوم سازی واحد برای استراتژی ارائه کرد ولی نکته مهم تر این است که به هر حال تعیین استراتژی و پیاده سازی آن نقش مهمی در تسهیل فعالیت‌های کسب و کار و موفقیت سازمان‌ها دارد. استراتژی در سطوح مختلف سازمان جاری است و همه‌ی کسب و کار (یا چندین کسب و کار) و تک تک کارکنان و اعضای آن را در برمی‌گیرد. استراتژی کلی شرکت به اهداف کلی و دامنه‌ی فعالیت کسب و کار برای تأمین انتظارات ذینفعان می‌پردازد و نقشی حیاتی دارد زیرا تحت تأثیر تصمیمات سرمایه‌گذاران به گرفتن تصمیم‌های استراتژیک برای کسب و کار کمک می‌کند. تصمیم استراتژیک، ماهیت انتظارات ذینفعان، شناسایی گزینه‌ها و راه‌حل‌های استراتژیک و سپس ارزیابی و انتخاب گزینه(ها)ی استراتژیک مدنظر است و در نهایت، بخش اقدامات استراتژیک که بخش پایانی یک فرایند استراتژیک است، پیاده‌سازی و اجرای مؤلفه‌های مختلف استراتژیک جهت پیشبرد اهداف سازمانی

در مسیر رشد کسب و کار، انجام می‌شود. با توجه به این توضیحات، سیاست‌ها و حمایت‌های مدنی و نهادی به همراه ارزیابی معلمان از طریق همین سیاست‌ها در کنار بعضاً حمایت‌ها و نظارت‌های مدیران به‌عنوان مؤلفه کنش‌ها و تعامل‌ها در پارادایم در نظر گرفته‌شده این مطالعه نگارش و توسعه یافته است.

یافته‌های حاصل از سوال چهارم نیز این طور به نتیجه می‌رسد که روانشناسی شناختی، علمی است که به مطالعه فرایندهای پردازش اطلاعات در ذهن از قبیل توجه، ادراک، حافظه، زبان، حل مسئله، خلاقیت و استدلال می‌پردازد. و عوامل روان‌شناختی عوامل روانی و روانکاوای مرتبط با هر فرد در جامعه است خواه یک مهلم و یا یک دانش‌آموز و خواه یک مدیر بلندپایه و ارشد باشد. مطالعه روان‌شناختی این امکان را می‌دهد که چگونگی سازش با مسائل و مشکلات زندگی فراگرفته شود و با آن به‌طور منطقی برخورد شود. از طرف دیگر مشکلات و مسائل اجتماعی، شغلی و نحوه سازگاری با این نوع مسائل موجب شده است که رشته‌های مختلف و منشعب از روانشناسی مانند روانشناسی صنعتی، شغلی، اجتماعی و ... به وجود آید و مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد.

در نهایت متناسب با سوال پنجم نیز می‌توان نتیجه گرفت تحلیل اقتصادی در تمامی ابعاد جامعه کاربرد دارد، از بازرگانی، دارایی، مراقبت بهداشتی گرفته تا موضوعات متنوعی از قبیل جرم و جنایت، آموزش و پرورش، خانواده، حقوق، سیاست، مذهب، نهادهای اجتماعی، جنگ، و علوم پایه. در ابتدای شروع قرن بیست و یکم، از گسترش دامنه اقتصاد در علوم اجتماعی دیگر به‌عنوان امپریالیسم اقتصاد تعبیر شده است. از سوی دیگر، مؤلفه‌ها و عوامل اقتصادی نیز شامل داده‌های مالی و اقتصادی هستند که به تجزیه و تحلیل عملکرد اقتصادی و پیش‌بینی عملکرد آتی در قالب دیگر عوامل محیطی، فرهنگی، اجتماعی و ... کمک می‌کنند. شاخص‌های اقتصادی معمولاً جزئی از داده‌های اقتصاد کلان هستند. این شاخص‌ها توسط تحلیل‌گر برای بررسی سلامت اقتصاد، پیش‌بینی حرکت آینده یک اقتصاد و یا احتمال موفقیت یک سرمایه‌گذاری استفاده می‌شود. و به‌نوعی با تبدیل این داده‌ها به مؤلفه‌های مرتبط اقتصادی، کسب و کارهای مختلف تحت تأثیر قرار می‌گیرد. در همین راستا در این مطالعه از مؤلفه‌ها و عوامل اقتصادی دوسویه اشاراتی شده است. یکسری از عوامل و مشکلات اقتصادی مختص به معلمان و از سوی دیگر عوامل مرتبط اقتصادی و اجتماعی مختص به والدینی که با این مشکلات دست‌وپنجه نرم می‌کنند. از طرفی در کنار مقاصد و مؤلفه‌های

اقتصادی، مؤلفه‌ها و عوامل اجتماعی حضور معلمان در اجتماع و همچنین ابعاد مرتبط با آن بین والدین و خانواده‌ها وجود دارد که به راحتی نمی‌توان از اثرات آن به‌عنوان مجموعه شرایط مداخله‌گر مؤثر بر کیفیت آموزش صرف‌نظر کرد. شرایط و عوامل محیطی و اجتماعی شاید در مقام مقایسه برای مفهوم‌سازی، کار دشوارتری برای پژوهشگران باشد چراکه تعبیر متفاوتی از دو عامل محیط و اجتماع ارائه شده و نظرات جامعی در این باره به‌طور قطع موجود نیست. به‌طور کلی در متون تخصصی مدیریت، محیط، به پدیده‌های اطراف سازمان اطلاق می‌گردد؛ که به‌طور معمول عواملی نظیر دولت، رقبا، فناوری، عرضه و تقاضای نیروی کار، مشتریان و ارباب رجوع و اخیراً صنعت مرتبط با سیستم را نیز دربرمی‌گیرد. این عوامل گاهی با محیط داخل سازمان ارتباط پیدا می‌کنند و گاهی به محیط خارج از سازمان مربوط می‌شوند. بر این اساس می‌توان گفت محیط سازمانی دربرگیرنده تمامی عواملی است که فعالیت مؤسسه را به هر طریق تحت تأثیر قرار می‌دهند.

منابع

- شهرکی پور، حسن. (۱۳۹۱). عوامل مؤثر بر افزایش کیفیت آموزشی دوره‌های کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد دانشکده علوم تربیتی (مطالعه موردی واحد رودهن)، **پژوهش در برنامه ریزی درسی**، ۳۴ (۹): ۱۱۸-۱۲۴.
- شیت‌الحمیدی، سیداحمد و آقاهادی، سعیده. (۱۳۹۶). بررسی نقش برنامه‌ریزی استراتژیک منابع انسانی بر کیفیت آموزشی. **تحقیقات مدیریت آموزشی**، ۳۱ (۸): ۶۳-۸۲.
- نصیریان‌نمرین، کریم، نمری، عیسی، نامور، یوسف و سلیمانی، توران. (۱۳۹۸). طراحی الگوی ارزشیابی کیفیت آموزشی در دانشگاه فنی و حرفه‌ای به روش آمیخته، **اندیشه‌های نوین تربیتی**، ۵۳ (۱۵): ۱۹۹-۲۲۷.
- Al-Adwan, A., & Smedley, J. (2012). Implementing e-learning in the Jordanian Higher Education System: Factors affecting impact, **International Journal of Education and Development using ICT**, 8(1): 121-135.
- Anekeya, D. M. (2014). School based factors affecting quality of education in primary Schools in Kakamega North Sub County, Kenya, **International Journal of Recent Research in Social Sciences and Humanities (IJRSSH)**, 2(2): 45-58.
- Aykaç, N., Yildirim, K., Altinkurt, Y., & Marsh, M. M. (2017). Understanding the underlying factors affecting the perception of pre-service teachers' teacher identity: A new instrument to support teacher education, **Üniversitepark Bülten**, 6(1): 67.
- Barrett, P., Treves, A., Shmis, T., Ambasz, D., & Ustinova, M. (2019). **The impact of school infrastructure on learning: A synthesis of the evidence**. Washington DC: International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank.

- Behnke, Y. (2018). Textbook effects and efficacy. In E. Fuchs (Ed.), **The palgrave handbook of textbook studies** (pp. 383–396). Annekatrin Bock: Palgrave Macmillan US.
- Bowers, J. A., & White, R. B. (2014). Do principal preparation and teacher qualifications influence different types of school growth trajectories in Illinois? A growth mixture model analysis, **Journal of Educational Administration**, 52(5): 705–736
- Bryce, D., Whitebread, D., & Szűcs, D. (2019). The relationships among executive functions, metacognitive skills and educational achievement in 5- and 7-year-old children, **Metacognition and Learning**, 10(2): 181–198.
- Bush, T., & Glover, D. (2014). School leadership models: What do we know? **School Leadership & Management**, 34(5): 553–571.
- Commeyras, M., & Inyenga, H. N. (2007). An integrative review of teaching reading in Kenyan primary schools, **Reading Research Quarterly**, 42(2), 258–281.
- Coombs, A., Ge, J., & DeLuca, C. J. E. R. (2018). **From sea to sea: The Canadian landscape of assessment education**, 5: 1-17.
- Corbett, J., & Redding, S. (2017). **Using needs assessments for school and district improvement: A tactical guide**, Washington, DC: Council of Chief State School Officers.
- Cuiccio, C., & Husby-Slater, M. (2018). **Needs assessment guidebook: Supporting the development of district and school needs assessments**, Washington, DC: State Support Network.
- Derkong-Dery, L., & Agbley, G. K. (2021). Interrelated and Multi-Dimensional Factors Affecting Quality Basic Education in Nandom Municipality of the Upper West Region of Ghana, **Ghana Journal of Development Studies**, 18(1): 25-48.
- Ermawati, E., & Umar, U. (2020). **Factors affecting the learning environment and educational quality through globalization**, Paper Presented at The Proceedings Of The 2nd International Conference On English Language Education (ICONELE) .
- Farooq, M. S., Chaudhry, A. H., Shafiq, M., & Berhanu, G. (2011). Factors affecting students' quality of academic performance: a case of secondary school level, **Journal of quality and technology management**, 7(2): 1-14.
- Garira, E. (2015). **The development of a school self-evaluation framework for classroom quality in Zimbabwean primary schools**, PhD thesis. South Africa: University of Pretoria.
- Garira, E. J. S. S., (2020). **Needs assessment for the development of educational interventions to improve quality of education: A case of Zimbabwean primary schools**, 2(1):11-25.
- Honingh, M., van Genugten, M., van Thiel, S., Blom, R. J. P. P., & Administration. (2020). **Do boards matter? Studying the relation between school boards and educational quality**. 35(1): 65-83.
- Ingvarson, L., Beavis, A., & Kleinhenz, E. (2007). Factors affecting the impact of teacher education programmes on teacher preparedness: implications for accreditation policy, **European Journal of Teacher Education**, 30(4): 351-381.

- Kyriakides, L., Anthimou, M., & Panayiotou, A. J. S. i. E. E. (2020). **Searching for the Impact of teacher behavior on promoting students' cognitive and metacognitive skills**, 64: 100810.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). **Naturalistic inquiry**. Newberry Park. In: CA: Sage.
- Ndegwah, D. M. (2014). Factors affecting the implementation of strategic plans in public secondary schools in Nyeri County, Kenya. **International Review of Management and Business Research**, 3(2): 993.
- Obidike, N. (2016). Factors affecting teacher quality practices in primary schools in Awka educational zone, Anambra State. **African Journal of Teacher Education**, 5(1): 1-8
- Trisno, B., & Nurdianto, D. (2014). **The key factors affecting internal quality education services in secondary vocational schools**. Paper presented at the Conference proceedings of the 3rd UPI International Conference on Technical and Vocational Education and Training.
- Wulandari, S. S., Trisnawati, N., Suratman, B., & Narmaditya, B. S. (2020). Factors Affecting the Quality of Education: A Comparison Study in Vocational High School in East Java. **International Journal of Psychosocial Rehabilitation**, 24(07): 8742-8748.

Designing a model for factors affecting the quality of students learning, a qualitative approach based on the perspective Teachers of secondary schools in Abadeh City

Saeed Bahrami, Marzieh Heydari

Abstract:

Effective educational factors are a set of important and effective components in the development of knowledge as well as increasing the quality of education, which provides solutions to expand the quality development of teachers through various methods. Therefore, the purpose of this study was to design a model of factors affecting the educational quality of students from the perspective of secondary school teachers in Abadeh. Research method, this study, from the perspective of purpose; Functional, in nature; Exploratory-analytical; In terms of data collection methodology, quality was based on exploratory approach based on induction and data strategy of the foundation, which through in-depth interview technique, between 15 experts (including three managers and two teachers and ten experts Educational sciences with related records and familiar with the conditions and environment of schools, without asking follow-up questions) until the limit of theoretical data saturation was done. The sampling method was purposeful, snowball, and to evaluate and validate the data (reliability); The four criteria of acceptability, reliability, transferability and verification proposed by Lincoln and Guba (1985) were used. After conducting the interviews, 298 open codes were identified and using the category review process, content themes (using Atlas TII software) 5 factors, along with 13 subcategories. factors (selective codes) were individual and interpersonal relationships factors, psychological factors, infrastructural and educational components, economic and social factors or components of teachers and parents, strategic factors.

Keywords: individual factors, psychological factors, Infrastructural components, Economic and social components, Strategic factors.